

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา” นี้เป็นงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่วิจัยดังกล่าว โดยมีประเด็นวรรณกรรมที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวน ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู
2. พฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือ
3. ติดโทรศัพท์มือถือ
4. กับหัวข้อที่วิจัย . งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

“การอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่นเป็นสิ่งสำคัญ ต่อพัฒนาการของวัยรุ่นมาก การที่วัยรุ่นจะเติบโตขึ้นมา มีบุคลิกภาพลักษณะอย่างใดนั้น นอกจากขึ้นอยู่กับพันธุกรรมแล้ว การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมาก การอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม จะส่งผลให้เขามีบุคลิกภาพที่ดี มีการปรับตัว ต่อปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม จะทำให้มีพัฒนาการที่ดี มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในทางตรงกันข้าม ถ้าถูกเลี้ยงดูไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม จะทำให้วัยรุ่นมีบุคลิกภาพที่ไม่ดี ซึ่งเป็นปัญหาต่อการปรับตัวและส่งผลให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิตได้ง่าย เนื่องจากในช่วงวัยรุ่น เป็นช่วงสำคัญในการพัฒนาการด้านต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระยะนี้เป็นระยะวิกฤติของชีวิตมนุษย์ ผลของการอบรมเลี้ยงดูในช่วงนี้ จะมีอิทธิพลในการวางรากฐานในด้านต่าง ๆ ในช่วงอายุต่อมา” (ธัญกร ป้อมแก้ว , น. 64)

1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

จากการศึกษา พบว่า มีนักจิตวิทยาและนักวิจัยหลายท่านได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้หลากหลายความหมาย เช่น

“การอบรมเลี้ยงดู” หมายถึง การที่ผู้เลี้ยงดูปฏิบัติต่อเด็กด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ เพื่อตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็ก ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูนี้ จะมีผลต่อ

บุคลิกภาพของเด็ก โดยการที่เด็กจะมีบุคลิกภาพในทางบวกหรือลบขึ้นอยู่กับวิธีการ ความรู้ และทัศนคติของบิดามารดาที่มีต่อเด็ก ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดู เป็นสิ่งสำคัญมากในครอบครัว บิดามารดา นอกจากจะมีหน้าที่ทำงานนอกบ้านหาเลี้ยงครอบครัว และปกป้องคุ้มครองสมาชิกในครอบครัวแล้ว หากบิดามารดาไม่ใส่ใจ ไม่รับผิดชอบในบทบาทของตน อาจทำให้ครอบครัวได้รับความกระทบกระเทือนไม่มีแบบอย่าง ว้าเหว่ ขาดความอบอุ่น ขาดความรักที่สมบูรณ์ อาจเกิดปัญหาครอบครัว และส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมได้ (ชัยกร ป้อมแก้ว, น. 65-66)

นอกจากนี้ มาริสา จันทร์ฉาย (2552) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การตอบสนอง ความต้องการของเด็กทั้งกายและใจ การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก การถ่ายทอดวัฒนธรรม ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ และความหวังของสังคม ตลอดจนการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีอย่างรอบด้าน คือ ร่างกาย จิตใจ และปัญญา

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดาติดต่อสื่อสาร ความหมาย และปฏิบัติต่อเด็กผ่านทั้งทางด้านคำพูดและการกระทำซึ่งมีอิทธิพลต่อเนื่องตลอดชีวิตของเด็ก

1.2 รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู สามารถแบ่งออกได้หลายรูปแบบตามลักษณะและการปฏิบัติต่อเด็ก นักจิตวิทยาแต่ละท่านก็มีการแบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันออกไปตามวิธีการและจุดประสงค์ของแต่ละงานวิจัย ในที่นี้ผู้วิจัยได้เสนอการแบ่งประเภทการอบรมเลี้ยงดูของนักจิตวิทยาของไทยและต่างประเทศ ดังนี้

Baumrind (1971) (อ้างถึงใน คุณยา จิตตะยโสธร, 2552: 175) ได้จัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการ ตามวุฒิภาวะของเด็ก โดยที่บิดามารดาจะอนุญาตให้เด็กมีอิสระตามควรแก่วุฒิภาวะ แต่ในขณะเดียวกันบิดามารดาจะกำหนดขอบเขตพฤติกรรมของเด็กและกำหนดให้เด็กเชื่อฟังและปฏิบัติตามแนวทางที่บิดามารดากำหนดไว้อย่างมีเหตุผล ถึงแม้บิดามารดาจะมีการเรียกร้องสูง แต่ในขณะเดียวกันก็ให้ความรักความอบอุ่นและใส่ใจต่อเด็กเปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง รับฟังเหตุผลจากเด็ก และสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ของครอบครัว

2) การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม (Authoritarian Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา มีความเข้มงวด เรียกร้องสูง แต่ไม่ตอบสนองความต้องการของเด็กโดยสิ้นเชิง มีการจัดระบบการควบคุมและวางกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด โดยมีการอธิบายน้อยมาก

หรือไม่มีเลย เด็กต้องยอมรับในคำพูดของบิดามารดาว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเสมอ มีการใช้อำนาจควบคุมโดยวิธีบังคับ และลงโทษเมื่อเด็กไม่ทำตามความคาดหวังของบิดามารดา บิดามารดามักห่างเหิน และปฏิเสธเด็ก

3) การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาปล่อยให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ตามการตัดสินใจของเด็กโดยไม่มีการกำหนดขอบเขต ใช้นิยามลงโทษน้อย ไม่เรียกร้องหรือควบคุมพฤติกรรมเด็ก เด็กสามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกและอารมณ์ได้อย่างเปิดเผย บิดามารดาอาจให้คำปรึกษาหรือพยายามใช้เหตุผลกับเด็กแต่ไม่มีอำนาจในการควบคุมพฤติกรรมของเด็ก บิดามารดาจะให้ความรัก ความอบอุ่นและตอบสนองความต้องการของเด็กเสมอ ต่อมา Maccoby and Martin (1983) ได้ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของ Baumrind และได้จำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบบที่ 4 เพิ่มเติมจากที่ Baumrind ได้เสนอไว้คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง (Uninvolved Parenting Style) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่ให้ความสนใจหรือตอบสนอง ความต้องการของเด็ก ให้การดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กน้อยมาก บิดามารดากลุ่มนี้จะเพิกเฉยต่อเด็กพอๆ กับไม่เรียกร้องหรือวางมาตรฐานพฤติกรรมใดๆ ให้เด็ก ปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบิดามารดาปฏิเสธ เด็กแต่แรก หรือหมกมุ่นอยู่กับปัญหา และความกดดันในชีวิตประจำวันจนไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่เด็ก

สำหรับในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย (Baumrind (1971), Maccoby & Martin (1983) เนื่องจากแนวคิดนี้จะสามารถอธิบายรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูได้อย่างเหมาะสมกับเด็กวัยรุ่นในสังคมไทย ประกอบกับการจำแนกการเลี้ยงดูตามลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างรูปแบบต่างๆ ๓ รูปแบบ อันจะทำให้สามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมการคิดโทรศัพท์มือถือได้อย่างแตกต่างและชัดเจน

2. พฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือ

2.1 ความหมายของพฤติกรรม

พฤติกรรม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Behavior เป็นกิริยาอาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับมนุษย์หรือที่มนุษย์ได้แสดงออกหรือปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นกับมนุษย์เมื่อได้เผชิญกับสิ่งเร้า จำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ (1) พฤติกรรมที่ไม่สามารถควบคุมได้เรียกว่า เป็นปฏิกิริยาสะท้อน เช่น การสะดุ้งเมื่อถูกเข็มแทง การกระพริบตาเมื่อมีสิ่งมากระทบกับสายตา (2) พฤติกรรมที่สามารถควบคุม

และจัดระเบียบได้เนื่อง จากมนุษย์มีสติปัญญาและอารมณ์ เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบสติปัญญาหรือ อารมณ์ จะเป็นตัวตัดสินใจว่าจะปล่อยปฏิกิริยาใดออกไป จากการรวบรวมเอกสาร พบว่า มีผู้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ต่างๆ กัน ดังนี้ Allen and Santrock (1993, p.8) กล่าวว่า พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง ทุก ๆ สิ่งที่คุณกระทำ ซึ่งสามารถสังเกตได้โดยตรง หรืออยู่ในกระบวนการทางจิตใจ ซึ่งได้แก่ ความคิด ความรู้สึกและแรงขับซึ่งเป็นประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่ไม่สามารถจะสังเกตได้โดยตรง ส่วน Cronbach (1963: อ้างถึงใน พรทิพย์ รุ่งน่วม, 2550) ได้อธิบายเกี่ยวกับ พฤติกรรม ว่าหมายถึง การกระทำของสิ่งมีชีวิต มีองค์ประกอบ 7 ประการ คือ (1) ความมุ่งหมาย (Goal) เป็นความต้องการที่ทำให้เกิดกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้น (2) ความพร้อม (Readiness) คือ ระดับวุฒิภาวะหรือความสามารถที่จำเป็นในการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ (3) สถานการณ์ (Situation) เป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้เลือกทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ (4) การแปลความหมาย (Interpretation) ก่อนที่จะทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งไป จะพิจารณาสถานการณ์ก่อน แล้วเลือกวิธีการที่เกิดความพึงพอใจมากที่สุด เพื่อตอบสนองความต้องการ (5)การตอบสนอง (Response) เป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการ (6) ผลที่ได้รับผลที่ตามมา (Consequence) เมื่อทำกิจกรรมแล้วย่อมได้รับผลจากการกระทำนั้น ผลที่ได้อาจเป็นไปตามที่คาดคิด หรืออาจตรงกันข้ามก็ได้ (7) ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to thwarting) กรณีที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการ อาจจะย้อนกลับไปแปลความหมายของสถานการณ์และเลือกวิธีการใหม่

ณัฐยานี ช่วยธานี (2550) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำที่ต้องมีสาเหตุ หรือทำให้ปรากฏออกมาทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทางใดทางหนึ่ง และแสดงออกอย่างซับซ้อน แม้กระทั่งสีหน้าและการกระทำ

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง กิริยา อาการ การกระทำของมนุษย์ ที่แสดงออกหรือมีปฏิกิริยา ได้ตอบเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ต่างๆ แบ่งออกเป็น พฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมภายนอก เป็นการแสดงออกที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า เช่น การเดิน กิน เขียนหนังสือ การแสดงบทบาท ลีลา ท่าที การประพฤติปฏิบัติ การกระทำงานในชีวิตปกติ เป็นต้น การแสดงพฤติกรรมภายนอกถือว่าการสื่อออกมาจาก พฤติกรรมภายใน เช่น ความจำ ความรู้สึกนึกคิด การเต้นของหัวใจ เป็นต้น

2.2 สาเหตุของการเกิดพฤติกรรม

มนุษย์ได้พยายามที่จะศึกษาการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ จึงทำให้เกิดมีความเชื่อ หลักการและทฤษฎีต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งสามารถรวบรวมทัศนะต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ได้ 3 ประเภท คือ

2.2.1 พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นจากแรงผลักดันภายในตัวของมนุษย์ เช่น

แนวคิดของฟรอยด์ (Freud,S.,1948) ที่เชื่อว่าโครงสร้างทางจิต มี 3 ส่วนคือ อิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) อิด เป็นสัญชาตญาณในตัวมนุษย์ จะอยู่ในรูปของพลังงานที่คอยผลักดันให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆ เป็นจิตใต้สำนึก อิดจะผลักดันให้จิตอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนใหญ่และส่วนที่รู้ตัวที่เรียกว่า อีโก้ กระทำในสิ่งต่างๆ ตามที่อิดต้องการ จึงเป็นตัวตอบสนองความต้องการของอิด ส่วนของจิตที่ทำหน้าที่ควบคุมสัญชาตญาณเหล่านี้คือ ซูเปอร์อีโก้ หรือโนธรรมที่มีอยู่ในจิตของแต่ละบุคคลเป็น ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นผลเกิดจากการอบรมสั่งสอนของสังคม ทำให้อิดและอีโก้มีพฤติกรรม อยู่ในทางที่ถูกที่ควรเป็นที่ยอมรับของสังคม

2.2.2 พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นจากแรงผลักดันของสิ่งแวดล้อม เช่น แนวคิด

ของนักจิตวิทยา พฤติ กรรมนิยม สกินเนอร์ (Skinner, B.F.,1953) ที่เชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์ถูกควบคุมโดยเงื่อนไขแห่งการเสริมแรง กล่าวคือ ผลการกระทำที่ทำให้พอใจ เช่น ทำแล้วได้รับคำชมเชย ได้ตำแหน่งได้เงิน ได้รับการยกย่องซึ่งจะทำให้เป็นแรงเสริมให้แกการกระทำนี้มีต่อไป และเงื่อนไขแห่งการลงโทษ กล่าวคือ ผลการกระทำที่ทำให้ไม่พอใจ เช่นทำแล้วถูกตำหนิ เสียตำแหน่ง เสียเงิน ถูกทำร้าย ถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม ซึ่งจะเป็นตัวการที่ทำให้คนเราหยุดพฤติกรรม หรือการกระทำเช่นนี้ในอนาคต

2.2.3 พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นจากทั้งแรงผลักดันภายในตัวมนุษย์ และ

สิ่งแวดล้อม เช่น แนวคิดของ แบนดูรา (Bandura, A.,1977) ที่ให้ความสำคัญต่อลักษณะภายในตัวมนุษย์และสิ่งแวดล้อมว่าเป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรม เขาอธิบายว่าพฤติกรรมมนุษย์ องค์กรประกอบภายในตัวมนุษย์และสิ่งแวดล้อมต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน ในลักษณะที่แต่ละองค์ประกอบต้องสัมพันธ์กันอย่างถ้อยที่ถ้อยอาศัยกันหมายถึง ความว่า ในบางครั้งสิ่งแวดล้อมอาจจะมีส่วนในการทำให้เกิดพฤติกรรมได้มากกว่าองค์ประกอบภายในตัวบุคคล ส่วนในเวลาอื่นองค์ประกอบภายในตัวบุคคลก็อาจจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์มากกว่าสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์เช่นนี้อยู่ในลักษณะพึ่งพาอาศัยกันเป็นกระบวนการที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน และทั้งคู่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในขณะเดียวกันพฤติกรรมมนุษย์ก็มีอิทธิพลต่อทั้งสองสิ่งด้วยเหมือนกัน

3. พฤติกรรมวัยรุ่น

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง“ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมคิดโทรศัพท์มือถือของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา”เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่าง

ของประชากรที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลาซึ่งถือได้ว่ากลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ศึกษาดังกล่าวอยู่ในวัยรุ่น ดังนั้นในการศึกษาพฤติกรรมการติดมือถือของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นๆ จึงมีความจำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นและพัฒนาการทางบุคลิกภาพของวัยรุ่นที่เป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครองอันจะส่งผลต่อบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของวัยรุ่น โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดของวัยรุ่น ดังนี้

2.3.1 ความหมายของวัยรุ่น

คำว่าวัยรุ่น ในภาษาอังกฤษ คือ adolescent มีที่มาจากภาษาละติน คือ adolescere ซึ่งแปลว่าการเจริญเติบโต (to grow up) หรือ คำที่นิยามและแปลง่าย คือ คำว่า TEENAGE คำนี้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจากวัยเด็กเติบโตไปสู่ผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและพัฒนาการทางเพศที่สมบูรณ์ (full sexual maturity)เข้าสู่ความพร้อมที่จะมีเพศสัมพันธ์และตั้งครภักได้

คำจำกัดความ คำว่า “วัยรุ่น” มีความหลากหลาย เนื่องจากขึ้นกับความแตกต่างของขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนความแตกต่างทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาของวัยรุ่น ในแต่ละแห่ง อย่างไรก็ตาม องค์การอนามัยโลก(World Health Organization , 1998) ได้กำหนดความหมายกว้าง ๆ ของวัยรุ่นไว้ดังนี้

วัยรุ่น หมายถึงช่วงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายในลักษณะที่พร้อมจะมีเพศสัมพันธ์ได้วัยรุ่นเป็นระยะที่มีการพัฒนาทางจิตใจมาจากความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจไปสู่ภาวะที่ต้องรับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง วัยนี้จึงครอบคลุมอายุโดยประมาณ คือ เด็กหญิง ระหว่างอายุ 10 – 20 ปี และเด็กชาย ระหว่างอายุ 12 – 22 ปี เนื่องจากช่วงวัยดังกล่าวค่อนข้างยาว ทางแพทย์และจิตวิทยาพัฒนาการจึงแบ่งช่วงดังกล่าว ออกเป็น 2 – 3 ระยะ (แล้วแต่หลักเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ) เนื่องจากระยะต้นกับระยะปลายของวัย เด็กจะมีการเจริญเติบโต ทั้งกายและจิตใจ อารมณ์ แตกต่างกันมากในที่นี้จะแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง วัยรุ่นตอนปลาย

การแบ่งอายุของเด็กวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ คือ

วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) อายุระหว่าง13-15 ปี ร่างกายมีความเจริญเติบโตทางเพศอย่างสมบูรณ์ทั้งเพศชายและเพศหญิง เช่น เพศหญิงเริ่มมีประจำเดือน มีการเจริญเติบโตของทรวงอก เพศชายมีการเปลี่ยนแปลงของน้ำเสียง

วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) อายุระหว่าง 15-18 ปี มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจและความนึกคิด มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ร่างกายมีการ

เปลี่ยนแปลงมากและสิ้นสุดลงเมื่อถึงวุฒิภาวะของวัยรุ่น คือ มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่ดึงดูดความสนใจต่อเพศตรงข้าม

วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) อายุระหว่าง 18-21 ปี พัฒนาการเริ่มเข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์แบบมีการ พัฒนาการด้านจิตใจมากกว่าทางด้านร่างกาย โดยเฉพาะการนึกคิด ปรัชญาชีวิต ระยะนี้มักพยายามปรับปรุงร่างกายให้เข้ากับสภาพแวดล้อมมากขึ้น พยายามหัดตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ มีความกระตือรือร้นที่จะสร้างสิ่งประทับใจต่าง ๆ เพื่อแสดงว่าตนเองไม่ใช่วัยรุ่นอีกต่อไป

ความสำคัญของวัยรุ่น จำแนกได้เป็น 2 ระดับ คือ

ระดับบุคคล เป็นช่วงชีวิตที่พัฒนาศักยภาพได้เต็มที่ ดังนั้นศักยภาพที่วัยรุ่นได้รับใน ช่วงนี้จะช่วยพัฒนาศักยภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และจะเป็นพื้นฐานชีวิตในวัยผู้ใหญ่ต่อไป

ระดับประเทศ เป็นตัวชี้อนาคต เนื่องจากเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนปกป้องเอกราชและความเป็นชาติไว้ ทำให้สังคมวัฒนาสืบไป ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่เชื่อมระหว่างการเป็นเด็กกับการเป็นผู้ใหญ่ เป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรม เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา สังคม อย่าง รวดเร็วจากวัยเด็กสู่ผู้ใหญ่ โดยเฉพาะด้านร่างกายจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยทั่วไปวัยรุ่นจะมีอายุโดยประมาณอยู่ในช่วงระหว่าง 11-21 ปี สำหรับในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษากับวัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) อายุระหว่าง 13-15 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.2 พัฒนาการของวัยรุ่น

ความหมายของพัฒนาการ ธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนจะเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองอยู่ตลอดเวลา ตามวัยที่ผ่านไปนับตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต แม้กระทั่งในบุคคลที่อยู่ในวัยเดียวกัน ความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ก็มีความแตกต่างกันไปด้วย

พัฒนาการ (Development) คือ การศึกษาถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงของอินทรีย์ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน เป็นไปได้ทั้งทางบวก ได้แก่ การเจริญงอกงาม และทางลบ ได้แก่ ความเสื่อม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอารมณ์ สังคม ร่างกายและสติปัญญา โดยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับบุคคลทุกคน นอกจากนี้บุคคลแต่ละคนจะมีพัฒนาการที่ไม่เท่ากันและอัตราของการพัฒนาการในแต่ละวัยไม่เท่ากันด้วย กล่าวคือ ในช่วงวัยทารกถึงวัยเด็กและช่วงวัยรุ่นนั้น อัตราการพัฒนาการจะเป็นไปอย่างรวดเร็วกว่าช่วงวัยอื่นๆ ดังนั้น การศึกษาเรื่องพัฒนาการของมนุษย์จึงนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างมาก ทำให้เข้าใจว่ามนุษย์มีจุดเริ่มต้นของการ

เปลี่ยนแปลงอย่างไร ในแต่ละวัยเกิดการเปลี่ยนแปลงในแต่ละด้านอย่างไร เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของบุคคลในแต่ละวัยได้อย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินชีวิตหรือทำกิจกรรมร่วมกันในคนต่างวัยเป็นไปอย่างราบรื่น และลดปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

พัฒนาการของวัยรุ่นนักจิตวิทยาพัฒนาการศึกษการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในแต่ละวัย และได้แบ่งวัยต่างๆ เพื่อการศึกษา ออกเป็น 6 วัยตามช่วงอายุ คือ (1) วัยก่อนคลอด (ปฏิสนธิ - 9 เดือน) (2) วัยทารก (แรกเกิด - 2 ปี) (3) วัยเด็ก (2 - 12 ปี) (4) วัยรุ่น (12 - 20 ปี) (5) วัยผู้ใหญ่ (20 - 60 ปี) และ (6) วัยผู้ใหญ่ตอนปลาย หรือ วัยชรา (60 ปีขึ้นไป) สำหรับพัฒนาการของวัยรุ่น มีรายละเอียด ดังนี้

วัยรุ่น (Adolescence) อยู่ในช่วงระหว่าง 12-20 ปี เป็นวัยที่กล่าวได้ว่าเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวัยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการในทุกด้าน เปลี่ยนสถานภาพไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เด็กต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งอาจเกิดปัญหาการปรับตัวในระยะแรก ๆ ในด้านจิตวิทยานั้นได้แบ่งช่วงวัยในขั้นวัยรุ่นออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้น (Puberty) คือ ช่วงอายุ 12-15 ปี และวัยรุ่น ตอนปลาย (Adolescence) คือ ช่วงอายุ 16-20 ปี ซึ่งมีพัฒนาการดังนี้

1) พัฒนาการทางร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่รวดเร็วและชัดเจน ในด้านน้ำหนักและส่วนสูงที่เพิ่มขึ้น เริ่มแสดง สัดส่วนของความเป็นผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงและแสดงถึงสัญลักษณ์ทางเพศ (Sex Characteristics) อย่างชัดเจน ในเพศหญิงจะเริ่มมีรอบเดือนและมีการเปลี่ยนแปลงที่แสดงออกทางเพศหญิงมากขึ้น เช่น สะโพกผาย มีหน้าอก เป็นต้น ในเพศชาย อันจะเจริญเติบโต และเริ่มผลิตอสุจิได้ มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่แสดงออกถึงเพศชาย เช่น เสียงห้าว ออกเริ่มแตกพาน มีกล้ามเนื้อเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

2) พัฒนาการทางอารมณ์ ในวัยนี้มักจะมีการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเปิดเผย มีความรู้สึกที่ค่อนข้างรุนแรง แปรปรวนง่าย มีปัญหาขัดแย้งในจิตใจตัวเองเสมอ ๆ จึงอาจทำให้เกิดความขัดแย้งกับผู้ใหญ่ได้ด้วย จึงอาจ เรียกว่าเป็นวัยพายุบูแคม ผู้ใกล้ชิดควรพยายามทำความเข้าใจกับจิตใจและอารมณ์ความ ต้องการของเด็กในวัยนี้ ให้มาก

3) พัฒนาการทางสังคม เป็นวัยที่ต้องเผชิญกับความคาดหวังจากผู้ใหญ่มากกว่าวัยที่ผ่านมา เด็กจะเริ่มรู้จักรับผิดชอบต่อตัวเอง ทำให้ต้องเกิดการปรับตัวอย่างมากโดยเฉพาะด้านสังคม เด็กจะพยายามค้นหาตัวตนที่แท้จริงในตัวเอง เด็กในวัยนี้ จะเริ่มห่างจากพ่อแม่และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเพื่อนรุ่นเดียวกันมาแทนที่ วัยนี้ เป็นวัยระยะวิกฤติ (Crisis Period) ของการรู้จัก ตนเอง การพัฒนาการในขั้นนี้ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสังคมในวัยที่ผ่านมาและการได้รับอิสระในการที่จะพบตนเอง

4) พัฒนาการทางสติปัญญา วัยนี้มีพัฒนาทางการสติปัญญาที่รวดเร็วและมีความก้าวหน้าใกล้เคียงกับผู้ใหญ่แตกต่างกันที่ความสุขุมรอบคอบและประสบการณ์ที่น้อยกว่าเท่านั้น เด็กจะสามารถคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีระบบ สามารถแสวงหาเทคนิคในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการใช้เหตุผลและวิจารณญาณในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า พัฒนาการ (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เช่น ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของบุคคลอย่าง มีขั้นตอนและเป็นระเบียบแบบแผน นับตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิจนกระทั่งเสียชีวิตโดยมากจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพ (qualitative) เพื่อให้บุคคลนั้นพร้อมจะแสดงความสามารถในการกระทำใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับวัย

3.3 การแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาของการเจริญเติบโตไปสู่ความสมบูรณ์ทางด้านสมอง ร่างกาย และจิตใจ มีผลให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่แตกต่างจากวัยเด็ก เช่น วัยรุ่นมักจะมีความหงุดหงิด อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่ายติดเพื่อนและไม่เชื่อฟังพ่อแม่เหมือนในวัยเด็ก การเปลี่ยนแปลงนี้หากอยู่ในระดับไม่รุนแรงและวัยรุ่นกับพ่อแม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ ก็ถือว่าเป็นเรื่องปกติ แต่หากการเปลี่ยนแปลงนั้นมากจนส่งผลร้ายกับตัววัยรุ่นและผู้อื่น เช่น การต่อต้านผู้ใหญ่ การระเบิดอารมณ์ และทะเลาะวิวาทอย่างรุนแรง ฯลฯ ก็นับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่บุคลากรสาธารณสุขต้องให้การช่วยเหลือทั้งวัยรุ่น และครอบครัวโดยการพัฒนาวัยรุ่นนั้น ผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่น สามารถยอมรับและดูแลวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสม

การแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่นไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือไม่เป็นปัญหานั้น บิดา มารดา ผู้ปกครองหรือครูอาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องเข้าใจ ยอมรับและให้ความสนใจเพื่อจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น โดยทั่วไปปัญหาของวัยรุ่นจะมีลักษณะดังนี้

1) ปัญหาที่เกิดจากตัวของวัยรุ่นเอง(Self Original Aspect) มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย สังคม เยาว์ปัญญาและอารมณ์ วัยรุ่นจะเกิดความว้าวุ่นใจในการเกิดปัญหาเหล่านี้

2) ปัญหาที่สังคมมองว่าเกิดจากวัยรุ่น (Social Response Aspect) มาจากการเปลี่ยนแปลงในวัยรุ่น ปฏิกริยาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นหรือไขว่คว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการตามวัยของวัยรุ่นนั้น ที่สิ่งแวดล้อม เช่น พ่อแม่ หรือผู้ใหญ่ไม่เข้าใจและมองดูว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นปัญหา

3) ปัญหาที่เกิดจากปฏิกริยาต่อต้านของวัยรุ่นที่มีต่อสังคม(Rreaction Aspect) ปัญหานี้เป็นปัญหาที่ร้ายแรงและยากต่อการแก้ไข ปัญหาที่เด่นชัดคือ วัยรุ่นจะเกิดปฏิกริยาเมื่อคิดว่าผู้ใหญ่หรือสังคมไม่เข้าใจ สิ่งที่ทำหรือแสดงออกจึงเป็นไปในลักษณะต่อต้านกฎเกณฑ์ หรือไม่

กระทำเพื่อเป็นการประชดตัวเอง ลักษณะนี้จะพบได้บ่อย เนื่องจากเป็นวัยที่ยังไม่มีความซึ้งคิดที่ดี การใช้เหตุผลเป็นไปได้อ่อนข้างยาก อารมณ์ของเด็กยังมีอยู่ ประกอบกับความคิดและพลังงานด้านร่างกายอยู่ในสภาวะที่มีมาก ลักษณะการประชด จึงทำให้เกิดปัญหาอ่อนข้างรุนแรงทั้งในระดับครอบครัวและสังคม อย่างไรก็ตาม สำหรับเด็กและเยาวชนยังมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอีกคือเพื่อน ถือได้ว่าเป็นอิทธิพลที่สำคัญที่สุดของเด็กและเยาวชน เพราะเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่ต้องการ การยอมรับจากกลุ่มเพื่อน สังคมของวัยรุ่นส่วนใหญ่จึงเป็นสังคมของเพื่อน โดยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมวัยรุ่นได้ ดังนี้
 “วัยรุ่น เป็นวัยที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ชีวิตในช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่สำคัญ เป็นวัยที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ หรืออาจกล่าวว่าเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต นอกจากนี้ยังต้องประสบความยุ่งยาก มีปัญหาต่าง ๆ และมีความลำบากในการปรับตัว นักวิชาการหลายท่านกล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยวิกฤต (critical period) หรือวัยแห่งพายุบูแคม (storm & stress) และเนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาช้านาน อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง และเพื่อนมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของวัยรุ่นในดำเนินชีวิต” (ธัญกร ป้อมแก้ว , น.11)

วัยรุ่นมีพัฒนาการที่สำคัญด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ดังนี้
 พัฒนาการทางร่างกาย ของเด็กวัยรุ่นแต่ละคน จะมีอัตราความเจริญเติบโตและพัฒนาการเป็นแบบของตนเอง และจะแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล เด็กจะมีโครงสร้างของร่างกายความสามารถในการทำงานของอวัยวะและกล้ามเนื้อต่างๆ ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงออกแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล พัฒนาการที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านขนาด รูปร่าง ความสามารถในการเรียนรู้ แม้ว่าเด็กวัยรุ่นจะมีอายุเท่ากันก็ตาม แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เรามีอัตราความเจริญเติบโตและพัฒนาการแตกต่างกันไป วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็วและมากมาย เพื่อพัฒนาเข้าสู่การมีวุฒิภาวะทางเพศ (ธัญกร ป้อมแก้ว , น. 12-14)

พัฒนาการทางอารมณ์ของวัยรุ่น วัยรุ่นมักมีอารมณ์ไม่ค่อยคงที่ เกิดการแปรปรวนได้ง่าย ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการติดต่อหรือมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ และเด็กวัยรุ่นมักจะได้รับการตำหนิตติเตียนจากผู้ใหญ่อยู่เสมอ การใช้อารมณ์ของผู้ใหญ่เป็นเครื่องตัดสินอารมณ์ของวัยรุ่นจึงเป็นเรื่องที่ไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของเด็กวัยรุ่น เด็กวัยรุ่นที่มีพัฒนาการทางอารมณ์ดี ปรับตัวได้ดีจะมีผลต่อการพัฒนาการในช่วงวัยต่อไปดีด้วย และเมื่อเด็กวัยรุ่นได้รับการฝึกฝนอบรม การเลี้ยงดูจากครูและพ่อแม่ในสิ่งที่สังคมยอมรับในแต่ละช่วงวัย ก็จะส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป (ธัญกร ป้อมแก้ว , น. 16, 19)

พัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น การเจริญเติบโต และวุฒิภาวะของเด็ก จะพัฒนาควบคู่ไปกับการตระหนักรู้ถึงความสัมพันธ์ของคำว่า “ฉัน” กับ “เธอ” พัฒนาการทางสังคมของเด็กได้เกิดขึ้นและต่อเนื่องกันไปเรื่อยๆ ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยรุ่น และในช่วงวัยรุ่นนี้เป็นวัยที่มีพัฒนาการทางพฤติกรรมทางสังคมอย่างเด่นชัด คำว่า “เพื่อน” เริ่มเข้ามามีบทบาท มีความสำคัญต่อชีวิตของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก เด็กวัยรุ่นต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน เขาจะสนใจพัฒนาตนเองให้เป็นที่ดึงดูดใจของหมู่เพื่อน ในการรวมกลุ่มกับเพื่อน ๆ นี้ จะช่วยให้วัยรุ่นมีโอกาสดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันกับเพื่อนเป็นการเปิดโอกาสให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นใจในตนเองและฝึกความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนได้ ซึ่งนับว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการปรับตัวทางสังคมในอนาคตด้วย (ชัยกร ป้อมแก้ว , น. 19)

พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิด วัยรุ่นจะมีความสามารถเพิ่มขึ้นหลายด้านสามารถในการใช้ความคิดได้อย่างอิสระ กว้างขวางลึกซึ้ง รูปแบบการคิดแตกต่างจากเด็กวัยอื่นสามารถคิดได้ในเชิงรูปธรรม นามธรรม และคิดเองหรือคิดร่วมกับผู้อื่นได้ เริ่มรู้จักฟังตนเอง ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล ทำให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เรียนรู้วิธีดำเนินการแก้ไขปัญหาลักษณะต่างๆ ที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ ทำให้วัยรุ่นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของสังคม แต่เนื่องจากวัยรุ่นยังมีจำกัดในด้านประสบการณ์ชีวิต เขาจึงมีความลำบากในการวางแผนการ หรือโครงการในอนาคตได้อย่างใกล้เคียงความจริง ทั้งอาจเชื่อมโยงและประทับใจต่อข้อมูลที่ปรากฏอย่างผิวเผินได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์มาแล้ว ดังนั้น จึงควรได้รับโอกาสจากผู้ใหญ่ โดยเฉพาะบิดามารดาและครอบครัวที่จะช่วยให้เข้าเกิดการเรียนรู้ในด้านความคิด และการใช้เหตุผล ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรู้จักวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องของปัญหาต่างๆ บิดามารดาควรให้โอกาสบุตรของตนในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีตลอดจนเรียนรู้ทักษะ ในการแสดงความคิดเห็นอย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับโอกาส และสถานการณ์ต่างๆ ทั้งวัยรุ่นยังต้องการการแนะนำแนวทางจากผู้ใหญ่ในครอบครัว ในการวางแผนสำหรับอนาคตเพื่อลดโอกาสในการกระทำความผิดพลาดต่างๆ (ชัยกร ป้อมแก้ว , น. 21)

กล่าวสรุปได้ว่า แนวคิด พัฒนาการ ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการวัยรุ่น จะเห็นได้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ร่างกายเจริญเติบโต ลักษณะทางเพศปรากฏเด่นชัด การทำงานของระบบประสาท และอวัยวะภายในมีผลต่อความเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กในด้านอารมณ์ เด็กวัยรุ่นจะมีอารมณ์รุนแรง แสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผยและตรงเกินไป มีความขัดแย้งกับผู้ใหญ่ แยกตัวเป็นบางครั้ง ต้องการพึ่งตนเอง ไม่เห็นด้วยกับกฎเกณฑ์ของบ้าน วิตกกังวลในข้อบกพร่องเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาของตนเอง อารมณ์ที่พัฒนามากในวัยรุ่น ได้แก่ความโกรธ ความ

กลัว และความรัก สำหรับพัฒนาการทางสังคมนั้น เด็กวัยร่นต้องการเข้ากลุ่ม ต้องการให้กลุ่มยอมรับ ชอบเลียนแบบเพื่อนและคนเด่นคนดัง การเลือกคบเพื่อนจะพิถีพิถันขึ้นในวัยร่นตอนกลาง เด็กวัยนี้ชอบเที่ยวเตร่หาความรู้ แต่งกายตามสมัยนิยม ส่วนพัฒนาการทางปัญญานั้นเด็กวัยร่นจะสามารถใช้ความคิดของตนเองได้อย่างมีเหตุผล ออกความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักมองตนเอง และจะเรียนรู้จากวิธีลองผิดลองถูก รู้จักการปรับตัว ส่วนพัฒนาการทางเพศนั้น เด็กวัยร่นจะพยายามปรับตัวให้มีพฤติกรรมทางเพศเป็นที่ยอมรับของสังคมส่วนใหญ่ ในเรื่องความต้องการและความสนใจหลายอย่าง เช่น ต้องการความรัก ต้องการอยากรู้ อยากทดลองเรื่องเพศ ต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม ต้องการอิสรภาพ ต้องการพึ่งตนเองและเป็นตัวของตัวเอง ต้องการการรวมกลุ่ม ต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ ต้องการแบบอย่างที่ดี และจากความต้องการเหล่านี้ ผู้ใหญ่จะให้การช่วยเหลือได้โดยให้ความรักเด็ก ปลุกฝังและถ่านทอดค่านิยมแนวใหม่ ให้การยอมรับและไม่ควรบังคับควบคุมเด็กเกินไป” (ชัยกร ป้อมแก้ว , น. 37)

3.4 บุคลิกภาพกับพฤติกรรมวัยร่น

บุคลิกภาพ คือ ตัวบุคคลโดยส่วนรวม ทั้งลักษณะทางกาย ซึ่งสังเกตได้ง่าย อันได้แก่ รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง น้ำเสียงคำพูด ความสามารถทางสมอง ทักษะการทำกิจกรรมต่าง ๆ และลักษณะทางจิตซึ่งสังเกตได้ค่อนข้างยาก ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ค่านิยม ความสนใจ ความมุ่งหวัง อุดมคติ เป้าหมาย และความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ลักษณะดังกล่าวมีที่มาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมของแต่ละคน ส่งผลต่อความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมและความแตกต่างระหว่างบุคคล บุคลิกภาพของแต่ละคนจะเป็นลักษณะประจำตัวของคนคนนั้น ที่ทำให้แตกต่างจากคนอื่น และมีหลายอย่างประกอบกันทำให้คนแต่ละคนมีบุคลิกภาพเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานประสานกันของสมองที่ขึ้นกับพันธุกรรมและประสบการณ์ที่ได้รับจากสิ่งแวดล้อม (ชัยกร ป้อมแก้ว , น. 39)

สิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่สำคัญ และมีอิทธิพลต่อการเกิดและการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลได้มากกว่าพันธุกรรม ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นทั้งสัตว์สังคม จึงมักจะชอบรวมอยู่กันเป็นกลุ่มเป็นเหล่า เมื่ออยู่รวมกันก็ย่อมจะมีความสัมพันธ์ต่อกัน ความสัมพันธ์และการติดต่อกันของบุคคลจะทำให้บุคคลเกิดการรับรู้ลักษณะต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล และมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อกันและกันทำให้บุคคลสามารถรับรู้บุคลิกภาพของตนเองตลอดจนเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้เกิดบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยจึงได้รับอิทธิพลอย่างมากจากสิ่งแวดล้อม เช่น การอบรมเลี้ยงดู เป็นต้น (ชัยกร ป้อมแก้ว , น. 40)

วัยร่นเป็นวัยที่อาจมีพฤติกรรมเสี่ยงในหลายด้าน "พฤติกรรมเสี่ยงในวัยร่น" หมายถึง การปฏิบัติที่ทำให้เสี่ยงต่อการเสียชีวิต พิการ ทุพพลภาพ เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยทั้ง

ทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากวัยรุ่นยังขาดประสบการณ์ชีวิต รวมทั้งการพัฒนาการทางความคิด และสติปัญญายังไม่ดีพอที่จะเข้าใจถึงผลเสียที่จะตามมาทั้งระยะสั้นและระยะยาว พฤติกรรมนั้น ๆ โดยทั่วไปพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาการติดยาเสพติดให้โทษ ปัญหาการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ปัญหาการฆ่าตัวตาย และปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นต้น (ธัญกร ป้อมแก้ว , น. 40)

เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อจากการต้องปรับเปลี่ยนจากสภาพในวัยเด็ก ไปสู่วัยผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงเป็นวัยที่ต้องมีการปรับตัวขนานใหญ่ ซึ่งปกติพฤติกรรมการปรับตัว เป็นความสามารถของบุคคลที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็น ปัญหาด้านบุคลิกภาพ ด้านความต้องการ หรือด้านอารมณ์ ให้เหมาะกับสภาพแวดล้อม จนเป็น สภาพการณ์ที่บุคคลนั้น สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ และถ้าบุคคลนั้นปรับตัวได้แล้ว และสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้อย่างมีความสุข แสดงว่าสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้เป็นอย่างดี (ธัญกร ป้อมแก้ว , น. 51)

องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เด็กปรับตัวไม่ได้ มีหลายประการ ประการสำคัญ ประการหนึ่ง คือ “บ้าน” ซึ่งหมายถึง พ่อแม่พี่น้องของเด็ก พ่อแม่บางคนมุ่งทำงานเพื่อสร้างฐานะให้ ครอบครัว จนลืมไปว่าลูกต้องการความรักและความอบอุ่น ในทางตรงกันข้าม พ่อแม่บางคน ก็ ตามใจลูกจนเกินไป ลูกจะเรียกร้องสิ่งใดจะต้องแสวงหามาให้ บ้านที่ประกอบด้วยพ่อแม่ลักษณะ ดังกล่าว จะทำให้เด็กเกิดปัญหาการปรับตัวไม่ได้ (ธัญกร ป้อมแก้ว , น. 56)

บุคคลที่สามารถเข้าใจถึงสาเหตุของความยุ่งยากในการปรับตัวของตนเองได้ดี ย่อมเลือกวิธีการ ขอรับคำแนะนำ และฝึกที่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นได้ง่ายขึ้น เพื่อให้เขา จะได้เป็นที่รักของคนทั่วไป มีความเป็นมิตร และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่น มีบุคลิกลักษณะ เป็นผู้นำ ซึ่งการที่บุคคลจะมีลักษณะที่ดีดังกล่าวได้นั้น เขาจะต้องยอมรับคนอื่น ๆ อย่างที่เป็นจริง มากขึ้นและสามารถที่จะเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการแสดงพฤติกรรมมากขึ้นด้วย

บุคคลที่เกิดความยุ่งยากในการปรับตัวทางสังคม มักจะไม่มี ความมั่นคงทาง อารมณ์ ไม่รู้จักยืดหยุ่น มักมีการเจ็บป่วยทางร่างกายร่วมด้วย ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งจะแสดงออกอย่างชัดเจนในช่วงวัยรุ่น พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในวัยรุ่น แยกได้เป็นหลาย พฤติกรรมแต่ละพฤติกรรมมีความรุนแรง และปัญหาที่แตกต่างกัน สำหรับวัยรุ่นตอนต้นซึ่งเป็น กลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในการเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นกลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในความควบคุมดูแลของ ผู้ปกครองและโรงเรียน

บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นที่ชื่นชอบของคนทั่วไป มักจะมีโอกาสที่จะมี ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่แวดล้อมด้วยดี ความสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งก็ย่อมส่งผลให้

บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในด้านต่างๆของชีวิตตามไปด้วย ความร่วมมือที่จะได้รับจากบุคคลอื่นก็มีมาก และเมื่อบุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลที่แวดล้อม ได้รับความเชื่อถือจากบุคคลที่แวดล้อมเหล่านั้น ก็ย่อมทำให้บุคคลนั้นเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ การปรับตัวเป็นกระบวนการทางจิตใจที่ใช้เพื่อให้บรรลุความต้องการของคน สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อคงไว้ซึ่งสุขภาพจิตดี ในปัจจุบันสังคมและสิ่งแวดล้อมมีการพัฒนาไปมาก ความจำเป็นที่ต้องรู้จักการปรับตัว เนื่องจากมีแรงผลักดันภายในตัวคน และสนองตอบความต้องการของสังคมและสิ่งแวดล้อม การปรับตัวได้ดีต้องมีการรับรู้และเข้าใจสถานการณ์หรือปัญหาอย่างถูกต้องเป็นจริง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเข้มแข็ง หนักแน่น อดทน มีประสบการณ์ในด้านนี้มาก่อน มีสติปัญญาพอสมควร สถานการณ์หรือปัญหาที่ไม่รุนแรงซับซ้อน และมีเวลาพอในการปรับตัว ผลดีในการปรับตัว มีผลให้ชีวิตอยู่รอดปลอดภัย สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในชีวิต สร้างบุคลิกภาพที่ดีในอนาคต สามารถจัดการความไม่สบายใจ ความเครียด และความคับข้องใจออกไปได้ ถ้าปรับตัวไม่ดีจะเกิดผลเสีย ดังนี้ ทำให้เกิดภาวะวิกฤติ หรือความไม่สมดุลทางจิตใจอยู่เสมอ เป็นคนบุคลิกภาพไม่เหมาะสม ทำให้ต้องเปลี่ยนที่อยู่ ที่ทำงานหรืออาชีพอยู่บ่อยๆ ขณะเดียวกัน วัยรุ่นอาจถูกชักจูงได้โดยง่ายหากขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดทักษะในชีวิตจะนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ซึ่งมีความซับซ้อนแก้ไขได้ยาก อาทิ ปัญหาด้านการเรียน สุขภาพจิต การใช้สารเสพติด การประพฤติดังผิดทางเพศ และการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเกร จะเกิดผลเสีย ตัดสินใจไม่ได้ มีแนวโน้มที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นได้ เสี่ยงต่อชีวิต พิกการเกิดผลเสียต่อสุขภาพ และปัญหาของวัยรุ่นจัดเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเกือบทุกสังคม ปัจจุบันระบบการติดต่อและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ช่วยให้สามารถรับทราบข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ถึงกันได้อย่างรวดเร็ว พฤติกรรมวัยรุ่นจากสังคมแต่ละแห่งจึงอาจถูกเลียนแบบจากกันได้โดยง่าย เนื่องจากวัยรุ่นเหล่านี้มีความรู้สึกร่วมกันในลักษณะของการเติบโต รูปแบบเดียวกันได้อีกด้วย” (ธัญกร ป้อมแก้ว , น. 62-63)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่า “วัยรุ่น” เป็นช่วงวัยของมนุษย์ที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากเป็นวัยซึ่งเป็นจุดวิกฤตของการผลัดเปลี่ยนจากวัยเด็ก เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงเป็นวัยที่พยายามแสวงหาอัตลักษณ์ให้กับตนเอง และภายใต้ช่วงเวลาของการแสวงหาอัตลักษณ์ดังกล่าว จะเกิดความสับสนแปรปรวนทางอารมณ์ ความคิด ทศนคติ ของตัววัยรุ่นเองเป็นอย่างมาก เป็นความสับสนที่เกิดขึ้นจากความพยายามก้าวผ่านจากวัยเด็กสู่ผู้ใหญ่ บางครั้งวัยรุ่นจะมีความคิด อารมณ์ ความรู้สึกเหมือนเด็ก เนื่องจากความอ่อนประสบการณ์ในชีวิต แต่วัยรุ่นก็มีศักยภาพทางความคิดและสติปัญญา ความสามารถในการใช้เหตุผล ความสามารถในการคิดเชิงรูปธรรม ความสามารถในการคิดและทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ เหล่านี้เป็นศักยภาพที่เกิดขึ้นในช่วง

วัยรุ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้วัยรุ่นสามารถก้าวพ้นความสับสนที่เกิดขึ้นกับตัวเองได้
 ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้วัยรุ่นรู้จักควบคุมอารมณ์ที่ไร้เหตุผลของ
 ตนเอง ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ทำให้วัยรุ่นสามารถใช้เป็นเครื่องมือเรียนรู้ต่อ
 ประสบการณ์ภายนอก เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างเหมาะสม และ
 ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล จะทำให้วัยรุ่นเรียนรู้การวิพากษ์วิจารณ์ต่อเหตุการณ์
 ต่างๆรอบตัว ในที่สุดทำให้วัยรุ่นสามารถแสวงหาจุดยืน ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติต่อโลก ที่
 เหมาะสม และสร้างสรรค์ ทั้งหมดเหล่านี้ถือเป็นสิ่งหล่อหลอมบุคลิกภาพของวัยรุ่น สร้างความเป็น
 “ตัวตน” หรือ “อัตลักษณ์” แก่วัยรุ่น

อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการใช้สติปัญญา การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล
 หรือการที่วัยรุ่นจะมีคุณภาพทางความคิด เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมอารมณ์ที่แปรปรวน และ
 เสริมสร้างค่านิยม ทศนคติที่เหมาะสมและสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้น ได้ภายใต้รูปแบบการ
 เลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครองที่เหมาะสม การเลี้ยงดูที่ให้ความรักความอบอุ่น ไม่มีสภาพความรุนแรง
 เกิดขึ้นในครอบครัวการเลี้ยงดูที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น การเลี้ยงดูที่ไม่ปิดกั้นทาง
 ความคิด การเลี้ยงดูที่เปิดโอกาสให้เด็กกล้าแสดงออก การเลี้ยงดูที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้
 ประสบการณ์แปลกใหม่ การเลี้ยงดูที่ไม่ใช้วิธีการลงโทษทางจิตใจ หรือลงโทษทางกายที่รุนแรง
 โดยปราศจากเหตุผล หรือโดยการประณามหยามเหยียด กล่าวซ้ำแล้วซ้ำเล่าด้วยถ้อยคำที่รุนแรง ทำให้เด็ก
 รู้สึกมีปมด้อย ฯลฯ ทั้งนี้ภายในการกำกับควบคุมดูแล การให้คำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสมของ
 ผู้ปกครอง ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต การเลี้ยงดูลักษณะนี้จะช่วยหล่อหลอม
 บุคลิกภาพของเด็กให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่คล้อยตามผู้อื่นได้ง่าย ซึ่งบุคลิกภาพดังกล่าวจะ
 ช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ , พฤติกรรมเสี่ยงในการก่อ
 เหตุรุนแรง , พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด , พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเที่ยวเตร่ในยามวิกาล และ
 พฤติกรรมเสี่ยงในการขับรถแข่งกัน หรือการแสดงความท้าทายอันเป็นภัยต่อตนเอง รวมทั้ง
 พฤติกรรมเสี่ยงในการเสพเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นต้น

3.5 พฤติกรรมความหลงใหลจนผิดปกติ (System Addiction)

ความหลงใหลจนผิดปกติ (Addiction) เป็นการกระทำที่มากเกินไปจนไม่สามารถ
 เลิกทำได้ไม่สามารถที่ควบคุมไม่ให้ทำ มีความรู้สึกคับข้องใจ กระวนกระวายเมื่อไม่ได้ทำ
 พฤติกรรมนั้น ๆ และ ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงในหน้าที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การ
 งาน และชีวิตครอบครัว พฤติกรรมดังกล่าวถือว่าเป็นพฤติกรรมยาเสพติดหรือหลงใหลจนผิดปกติทั้งสิ้น

การติดโทรศัพท์ การติดเกมคอมพิวเตอร์ การติดพนัน อาจจะอธิบายได้จาก
 ลักษณะอาการบางอย่างที่มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เมื่อเกิดแล้วก็จะเกิดความต้องการทั้งด้าน

ร่างกายและจิตใจโดยที่ไม่สามารถหยุดหรือควบคุมตนเองได้ และจะเพิ่มปริมาณและความถี่ขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ ทำให้รู้สึกว่าจะไม่สามารถขาดสิ่งเหล่านั้นได้ มีอาการย้ำคิดย้ำทำ จนกระทั่งติดเป็นนิสัย (ไชยรัตน์ บุตรพรหม, 2545)

สาเหตุที่มีความหลงใหลจนติดปกติมีหลายสาเหตุ (Encore, 1987) ดังนี้ คือ

- 1) เหตุผลด้านอารมณ์ (Emotion Reasons) เป็นอาการที่เกิดจากความต้องการทางด้านจิตใจภายใน เช่น ความต้องการเพิ่มคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ปัญหาความผิดหวัง ความวิตกกังวล กระวนกระวายใจ ความไม่มั่นคง ความกดดันในชีวิต
- 2) เหตุผลด้านร่างกาย (Physical Reasons) เพื่อต้องการให้ร่างกายผ่อนคลาย ระบายความเจ็บปวด ความรู้สึกที่รุนแรง
- 3) อิทธิพลด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Reasons) เป็นผลจากสังคมรอบข้าง ครอบครัว กลุ่มเพื่อน บุคคลที่มีปัญหาทางครอบครัว ขาดความรัก ความอบอุ่น การเอาใจใส่ดูแล รวมทั้งความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว จะหลีกเลี่ยงจากภาวะความเป็นจริง
- 4) เหตุผลทางด้านสังคม (Social Reasons) บุคคลต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม
- 5) เหตุผลด้านสติปัญญา (Intellectual Reasons) การหันไปพึ่งสิ่งเสพติดเพื่อบรรเทาความเครียดในสมอง

ลักษณะผู้ที่มีความหลงใหลจนติดปกติ ซึ่งจะมีอาการอย่างน้อย 6 อย่างที่เด่น ๆ (Griffiths, 1998) คือ (1) การให้ความสำคัญที่สุด (Salience) เมื่อได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น ใช้โทรศัพท์มือถือ ผู้ใช้จะมีความคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตมีอำนาจต่อพวกเขา (2) การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ (Mood Modification) ความรู้สึกเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกิดจากการใช้โทรศัพท์มือถือ เช่น เมื่อใช้ โทรศัพท์ มือถือจะมีความรู้สึกดี ผ่อนคลาย (3) มีความอดทน (Tolerance) มีการใช้โทรศัพท์ มือถือเพิ่มมากขึ้นเพื่อความพึงพอใจ (4) อาการของการเลิก (Withdrawal Symptoms) ความรู้สึกไม่สนุก อารมณ์หงุดหงิด เครียด (5) ความขัดแย้ง (Conflicts) มีความรู้สึกคับข้องใจเมื่อถูกขัดขวางจากคนรอบข้าง (6) การกลับสู่สภาพเดิม (Relapse) มีแนวโน้มกลับมาใช้โทรศัพท์มือถือซ้ำ ๆ

ลักษณะความหลงใหลจนติดปกติจากการใช้โทรศัพท์มือถือ มีลักษณะเหมือนการติดการพนัน ซึ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่สามารถควบคุมได้ ใช้โทรศัพท์มือถือมากกว่าที่ตั้งใจไว้ หงุดหงิดเมื่อใช้น้อยลงหรือไม่ได้ใช้ (Young, 1996) โดยต้องมีลักษณะต่อไปนี้อย่างน้อย 4 อย่าง เป็นเวลานานอย่างน้อย 1 ปี ถือได้ว่ามีอาการหลงใหลจนติดปกติในการใช้โทรศัพท์มือถือ (1) รู้สึกหมกมุ่นกับโทรศัพท์มือถือ แม้ในเวลาที่ไม่ได้ถือโทรศัพท์มือถือ (2) มีความต้องการใช้

โทรศัพท์มือถือเป็นเวลานานขึ้นเรื่อย ๆ (3) ไม่สามารถควบคุมการใช้โทรศัพท์มือถือได้ (4) หงุดหงิดเมื่อต้องใช้โทรศัพท์มือถือบ่อยลงหรือหรือหยุดใช้ (5) ใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาหรือคิดว่าทำให้ความรู้สึกดีขึ้น (6) หลีกเลี่ยงในครอบครัวหรือเพื่อนเรื่องการใช้โทรศัพท์มือถือของตัวเอง (7) โทรศัพท์มือถือทำให้สูญเสียงาน การเรียน (8) มีอาการผิดปกติ เช่น หงุดหงิด กระวนกระวายเมื่อเลิกใช้โทรศัพท์มือถือ (9) หมดเวลากับการใช้โทรศัพท์มือถือมากกว่าที่ตัวเองตั้งใจไว้

ลักษณะของพฤติกรรมความหลงใหลจนผิดปกติในการใช้โทรศัพท์มือถือ คือ (1) มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต เพื่อที่จะได้ใช้เวลามากขึ้นในโทรศัพท์มือถือ (2) ลดกิจกรรมอื่น ๆ ในชีวิตลง เพื่อที่จะได้ใช้โทรศัพท์มือถือ (3) ไม่สนใจสุขภาพร่างกายตนเองที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมโทรศัพท์มือถือ (4) หลีกเลี่ยงกิจกรรมในชีวิตที่สำคัญ เพื่อใช้เวลาในโทรศัพท์มือถือ (5) เลื่อนเวลาพักผ่อนออกไปหรือเปลี่ยนแปลงเวลานอน เพื่อที่จะได้มีเวลาใช้โทรศัพท์มือถือ (6) ลดกิจกรรมทางสังคม ทำให้สูญเสียความสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่น (7) ละทิ้งละเลย ครอบครัวและเพื่อน (8) ปฏิเสธที่จะใช้เวลากับกิจกรรมอื่นๆที่ส่งผลกระทบ ต่อเวลาที่ใช้โทรศัพท์มือถือ (9) แสวงหาเวลามากขึ้น เพื่อใช้โทรศัพท์มือถือ (10) ละทิ้งงาน การเรียนและภาระหน้าที่ของตน (Goldbreg, 1996)

การเสพติดโทรศัพท์มือถือในทางจิตวิทยาขึ้นอยู่กับผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ เกิดจากการเสพติดข้อมูลหรือข่าว สารมากเกินไป เนื่องจากโทรศัพท์มือถือสามารถโต้ตอบ (Interact) ได้ทันที มีความเสมือนโลกสังคมเสมือนจริง (Virtual Community) ผู้ใช้สามารถมีตัวตนในโลกนั้นได้โดยปราศจากกฎเกณฑ์ ไร้ขอบเขตและทิศทาง สร้างตัวตนตามที่ต้องการได้สนองความต้องการให้พึงพอใจกับผู้ใช้ได้มากกว่าโลกแห่งความเป็นจริง (Kandell, 1998)

ความหลงใหล เป็นพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับปัญหามวลิกภาพ ที่ถูกหล่อหลอมโดยสภาพแวดล้อม ที่สำคัญคือ "ครอบครัว" อีกทั้งความหลงใหล เป็นพฤติกรรมที่ขึ้นอยู่กับอารมณ์ เป็นใหญ่ ปราศจากเหตุผล ขาดการใช้ปัญญาไตร่ตรองถึงผลกระทบที่จะตามมาจากพฤติกรรมดังกล่าว ดังนั้นวัยรุ่นที่มีปัญหาการควบคุมทางอารมณ์มักเกิดพฤติกรรมหลงใหลจนผิดปกติ และอาจนำมาซึ่งพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเลียนแบบเพื่อนหรือดาราในทางที่ผิด อาจนำไปสู่การเสพยาเสพติด การดำเนินชีวิตที่เสี่ยงและอันตรายเพื่อสร้างการยอมรับในกลุ่มเพื่อน รวมทั้งพฤติกรรมการเสพติดเทคโนโลยี ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีความก้าวหน้าล้ำสมัย มีความช่วยเร้าอารมณ์ สร้างความคลั่งไคล้หลงใหลให้แก่วัยรุ่น เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต เกม ฯลฯ ซึ่งพฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือ ที่มีผลกระทบต่อวัยรุ่นทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมของวัยรุ่น

3.6 ความหมายของพฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือ (Nomophobia)

YouGov ซึ่งเป็นองค์การวิจัยของสหราชอาณาจักรบัญญัติศัพท์ที่ใช้เรียกอาการของการติดโทรศัพท์มือถือ (Nomophobia) ขึ้นเมื่อปี 2008 จากการนำคำว่า no-mobile-phone มารวมกับคำว่า phobia หรือ โรคกลัวในทางจิตเวช จัดอยู่ในกลุ่มวิตกกังวล เป็นความกลัวที่มากกว่าความกลัวทั่วไป เป็นอาการที่เกิดจากความหวาดกลัวจากการขาดโทรศัพท์มือถือเพื่อการติดต่อสื่อสาร รวมไปถึงภาวะความเครียดที่อยู่ในจุดอับสัญญาณหรือแบตเตอรี่หมด จนไม่สามารถติดต่อใครและยังได้รับการบัญญัติศัพท์โดย UK Post Office หรือการไปรษณีย์ของสหราชอาณาจักร ในปีเดียวกันอีกด้วยมีการสำรวจพฤติกรรม การใช้โทรศัพท์มือถือของคนในสหราชอาณาจักร 2,100 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 53 แยกเป็น ผู้หญิงร้อยละ 42 และผู้ชายร้อยละ 58 ยอมรับว่าติดโทรศัพท์ที่สุดขีดเป็นโรคกลัวไม่มีโทรศัพท์มือถือใช้

ชีตา ตันโซติกุลและคณะ (2555) กล่าวว่า การติดโทรศัพท์เคลื่อนที่ หมายถึง การใช้โทรศัพท์ เคลื่อนที่เป็นระยะเวลานานจนไม่สามารถควบคุมการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ของตนเองได้ มีความรู้สึกวิตกกังวล และมีความไม่มั่นใจเมื่อขาดหรือไม่ได้อยู่กับโทรศัพท์เคลื่อนที่ มีการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อหลีกเลี่ยงอารมณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจ และส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อรุณรุ่ง สิริเจริญ (2555: สืบค้นจาก <http://taamkru.com/th/เด็กติดสมาร์ทโฟน/>) กล่าวว่า เด็กติดสมาร์ทโฟน (Children's Smartphone Addiction) หมายถึง เด็กที่ใช้เวลาเล่นสมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ตวันละหลายชั่วโมงติดต่อกัน ส่งผลให้กิจวัตรบางอย่างได้รับผลกระทบ เป็นต้นว่า เด็กปฏิเสธที่จะทำการบ้าน ถ้าพวกเขาไม่ได้เล่นเกมส์ หรือดูคลิปในยูทูปบนแท็บเล็ต เป็นการแลกเปลี่ยน หรือเล่นสมาร์ทโฟนอยู่บนเตียงจนเผลอหลับไป เป็นต้น

3.7 สาเหตุของพฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือ

พฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือ เกิดขึ้นจากยุคสมัยของโลกทุกวันนี้ที่เกิดการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างแพร่หลายไปสู่คนทั่วไปทุกผู้ทุกวัย โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน ไม่ว่าจะเป็นใครก็สามารถมีได้ทั้งนั้น เทคโนโลยีทุกวันนี้ได้ทำให้โทรศัพท์มือถือเป็นมากกว่าโทรศัพท์มือถือ หรือที่เรียกว่าโทรศัพท์มือถือ โทรศัพท์อัจฉริยะทั้งสามารถถ่ายรูปได้ เข้าอินเทอร์เน็ต เล่นเกม ฟังเพลง ดูหนัง และยังมีอื่น ๆ อีกมากมาย แต่ที่ได้รับความนิยมกันในหมู่วัยรุ่นไปจนถึงวัยกลางคน คือ แอปพลิเคชันประเภทโซเชียล ไม่ว่าจะเป็น เฟสบุ๊ก ไลน์ สไกป์ ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม และ อื่นๆ อีกมากที่สามารถติดต่อสื่อสารพูดคุยกันกันได้ตลอด ซึ่งมีความสะดวกมาก เพราะไม่จำเป็นต้องไปเจอกันจริงเพื่อพูดคุย แต่สามารถพูดคุยกันผ่านโทรศัพท์ได้เลย ทั้งข้อความภาพ ข้อความเสียงหรือ เปิดกล้องคุยกันได้แบบเห็นหน้ากันก็สามารถทำได้ ด้วยความ

สะดวกนี้เองทำให้คนเราใช้งานโทรศัพท์บ่อยยิ่งขึ้น จนคิดเป็นนิสัย ทำเป็นประจำของชีวิต จนวันหนึ่งขาดโทรศัพท์ไม่ได้ หรือห้ามใจไม่ไหว ดังนั้นถ้าหากวางโทรศัพท์มือถือผิดที่ จะใช้เวลาเพียงไม่นานก็ทราบว่างานโทรศัพท์มือถือหายหรือถ้าอยู่ห่างจากโทรศัพท์ มือถือในช่วงเวลาสั้น ๆ ก็จะมีอาการกระวนกระวาย ต้องพยายามหาวิธีการเพื่อนำโทรศัพท์มือถือดังกล่าวมาอยู่ใกล้ตนเองพร้อมที่จะใช้งานได้ตลอดเวลา

3.8 ผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือของวัยรุ่น

วัยรุ่นมีรูปแบบของพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน โดยพบว่า ผู้ที่มีพฤติกรรมติดการใช้โทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ จะมีลักษณะแยกตัวไม่สนใจร่วมกิจกรรมในครอบครัว แต่จะใช้เวลาส่วนมากในการเล่นโทรศัพท์ โดยจะใช้เวลาในแต่ละครั้งเกินกว่า 3 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมนอนดึก อ่อนเพลีย รับประทานอาหารเพื่อมาเล่นโทรศัพท์ เริ่มพูดโกหกเกี่ยวกับการใช้เวลาในการอยู่ในโลกออนไลน์ ไม่สนใจการออกกำลังกาย เริ่มมีปัญหาการเรียนตกต่ำ มีอาการปวดศีรษะปวดตาบ่อย ๆ ไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง ไม่ยอมรับประทานอาหาร ใช้เงินสิ้นเปลือง หรือมีพฤติกรรมหมกมุ่นอยู่กับโทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์สื่อสารต่างๆ ตลอดเวลา มีพฤติกรรมก้าวร้าวกับผู้ปกครอง ไม่มีความรับผิดชอบในการเรียน ละเลยสุขภาพ และใช้จ่ายเงินทองเป็นจำนวนมากไปกับการใช้งานโทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์สื่อสารต่างๆ

Holmes (2013) กล่าวว่า สัญญาณเตือนที่จะบอกว่าบุคคลติดโทรศัพท์มือถือเข้าขั้นวิกฤติ ให้สังเกตอาการ ดังต่อไปนี้

- 1) สายตาของคุณเริ่มเบลอ การใช้โทรศัพท์มือถือเป็นเวลานานเป็นสาเหตุทำให้เกิดอาการสายตาเบลอ จากการศึกษานในปี 2011 พบว่า มากกว่า ร้อยละ 90 ของคนที่จ้องหน้าจอโทรศัพท์มือถือ หรือแท็บเล็ต มากกว่า 2 ชั่วโมงจะเกิดปัญหาปัญหาสายตาดังเช่น สายตาเบลอ และอาการตาแห้ง
- 2) เกิดอาการหัววิงเวียนเมื่อหาโทรศัพท์ไม่เจอ มีความรู้สึกกลืนกลืนและตกลใจมากเวลาที่หาโทรศัพท์ไม่เจอ โดยแท้ที่จริงแล้วอาจจะวางไว้ผิดที่หรือไม่ก็ลืมนำมาติดตัวมาด้วยการศึกษานในปี 2012 พบว่า ผู้คนจำนวนกว่า ร้อยละ 73 รู้สึกตื่นตระหนกกับดูหน้าของขวัญเมื่อหาโทรศัพท์ไม่เจอ
- 3) มีอาการปวดหัว การจ้องหน้าจอโทรศัพท์มือถือนาน ๆ นอกจากจะทำให้เกิดปัญหากับสายตาแล้ว ยังเป็นสาเหตุทำให้ปวดหัวและเกิดอาการอ่อนเพลียอีกด้วย นอกจากนี้การใช้สายตาจ้องหน้าจอนาน ๆ ทำให้มีผลกระทบต่อสมอง โดยการศึกษาครั้งหนึ่ง ค้นพบว่า

โทรศัพท์มือถือเป็นสาเหตุของการ เกิดภาวะสมองเสื่อม ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ของสมองและความทรงจำระยะสั้นอีกด้วย

4) มักจะทำงานเกินเวลา สัมผัสได้จากการที่ชอบเช็คอีเมลในช่วงมือเย็นหรือในงานเลี้ยงต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา เป็นเวลาบ่อยครั้ง ผลการวิจัยในปี 2012 พบว่า เกือบร้อยละ 80 ของคนที่ทำการศึกษา ยอมรับว่า ได้ทำงานเกินเวลาโดยไม่รู้ตัวจากการเพียงแค่เช็คอีเมล หรือแค่เพียงส่งข้อความสั้นๆที่เกี่ยวกับงาน ซึ่งพฤติกรรมแบบนี้ใช้เวลาประมาณ 7 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เทียบเท่ากับการทำงานหนึ่งวันเลยทีเดียว

5) นอนหลับพักผ่อนไม่เพียงพอ การวางโทรศัพท์เอาไว้ข้างหมอนคือสาเหตุที่ทำให้นอนหลับได้ไม่เต็มที่ เพราะมันจะไปรบกวนการนอนของแต่ละคน ทำให้นอนไม่เต็มที่ จากการศึกษา พบว่า การใช้เวลากับโทรศัพท์มือถือเป็นเวลานานก่อนนอน จะทำให้นอนหลับยาก และยังทำให้ครึ่งหลับครึ่งตื่นอยู่ตลอดเวลา ยังไม่นับรวมกับการที่จะต้องเช็คการแจ้งเตือนทุกครั้งก่อนหลับตานอนซึ่งจะทำให้การนอนไม่ต่อเนื่องอีกด้วย

6) มีความรู้สึกว้าโทรศัพท์ที่ตื่นอยู่ตลอดเวลา จะมีความรู้สึกว้าโทรศัพท์ตั้งแต่เมื่อหยิบโทรศัพท์ขึ้นมาแล้วกลับไม่มีอะไรอยู่บ่อยๆ นั้นแสดงว่าควรจะได้รับ การรักษาทางการแพทย์ ผลการศึกษาในปี 2012 ซึ่งตีพิมพ์ในวารสาร Computers of Human Behavior นั้นระบุว่าอาการเหล่านั้น คือ อาการของโรค Phantom Vibration Syndrome ซึ่งจะเกิดขึ้นในหมู่วัยรุ่นอย่างน้อย 1 ครั้งต่อ 2 สัปดาห์ แต่ถ้าหากอาการหนักขึ้นก็อาจจะเกิดได้บ่อยขึ้น

7) นิ้วมือเริ่มหงิกงอ การเล่นโทรศัพท์มือถือติดต่อกันเป็นเวลานานครั้งละหลาย ๆ ชั่วโมง มีความเสี่ยงทำให้เกิดอาการนิ้วล็อค และตะคริวตามมือและนิ้วมือ ดังนั้นควรวางโทรศัพท์ลงแล้วยืดเส้นยืดสายบ้างเพื่อความปลอดภัย

8) ติดแฮชแท็ก(Hashtag)ให้กับคำพูดหรือใช้ภาษาแชทตลอดเวลา จะมีอาการพูดถึงเรื่องการติดแฮชแท็กและใช้ภาษาแชทตลอดเวลา

9) ส่งข้อความหาใครบางที่อยู่ใกล้ ๆ แทนการพูดคุย การส่งข้อความหาคนใกล้ตัวแทนการพูดคุย เป็นสัญญาณของความล้มเหลวทางการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพราะการที่เราเลือกใช้การพูดคุยผ่านข้อความ แทนการพูดคุยกันต่อหน้า ก็จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแย่ลง

10) พกโทรศัพท์ติดตัวแม้ขณะอาบน้ำ หากนำโทรศัพท์มือถือติดตัวไปด้วยทุกที่ แม้กระทั่งห้องน้ำ แสดงว่ากำลังติดโทรศัพท์มือถืออย่างหนัก ผลจากการศึกษาของบริษัทผู้ผลิตโทรศัพท์มือถือ LG พบว่า มีถึงร้อยละ 77 ของคนที่ใช้โทรศัพท์มือถือ ที่นำโทรศัพท์ติดตัวไปด้วยทุกที่ไม่ว่าจะเวลานอนหรือเข้าห้องน้ำก็ตาม

11) สนใจที่จะโพสต์รูปอาหารของคุณมากกว่าการรับประทานอาหารนั้น ปัจจุบันมีคนมากกว่า 5 ล้านคนที่แท็กรูปภาพอาหาร และให้ความสนใจกับการแชร์รูปภาพอาหารมากกว่าที่จะสนใจคนที่นั่งอยู่ตรงหน้าซึ่งเป็นการทำลายความสัมพันธ์ทางอ้อม จากการศึกษาของมหาวิทยาลัย The University of Essex พบว่า การที่มีโทรศัพท์วางอยู่ให้เห็นในขณะที่กำลังพูดคุยกัน จะทำให้ทั้งสองฝ่ายสนใจอีกฝ่ายน้อยลง

12) สบตาคนอื่นน้อยลง เทคโนโลยีเป็นสาเหตุทำให้คนสบตากันน้อยลง จากการศึกษาพบว่า โดยปกติแล้วเมื่อคนพูดคุยกันมักจะเกิดการสบตากันอย่างน้อย ร้อยละ 30-60 ของบทสนทนาทั่วไปและสายตา เป็นตัวที่ช่วยในการสื่อสารทางอารมณ์ถึงร้อยละ 60-70 มีความรู้สึกว่าอยากจะจ้องหน้าจอบอกมากกว่าที่จะมองตาคนอื่น

13) ระบายทุกอย่างลงในโซเชียลเน็ตเวิร์ก เมื่อพบเจอเรื่องอะไรก็ตามในแต่ละวันก็เลือกที่จะแสดงความรู้สึกนึกคิดทุกอย่างลงในโซเชียลเน็ตเวิร์ก มันเป็นสัญญาณที่บ่งบอกว่ากำลังติดโทรศัพท์มือถืออย่างหนัก ซึ่งการแบ่งปันความรู้สึกนึกคิดทุกสิ่งทุกอย่างลงในโซเชียลเน็ตเวิร์กนั้นไม่ได้มีผลดีต่อตัวเองเลย

14) ไม่สนใจสิ่งรอบข้าง เคยมีข่าวว่ามีคนประสบอุบัติเหตุบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากการที่ก้มหน้าก้มตาเล่นโทรศัพท์มือถือโดยไม่ได้สนใจสิ่งรอบข้างซึ่งเกิดจากการที่ติดโทรศัพท์มือถือมากเกินไปโดยไม่ได้สนใจรอบข้างไม่ใช่เพียงเราจะเดือดร้อนหากเกิดอุบัติเหตุ แต่ครอบครัวและคนรอบข้างเราอาจจะเดือดร้อนตามไปด้วยจากพฤติกรรมที่ไม่ดีแบบนี้

15) บุคลิกภาพแย่ลง เมื่อติดโทรศัพท์มือถือมาก ๆ จะทำให้เป็นคนไหลตก เนื่องจากเวลาที่ก้มหน้าจิ้มโทรศัพท์ ร่างกายก็จะโน้มตัวไปข้างหน้าอัตโนมัติ หากอยู่ในที่นั้นนาน ๆ และบ่อยครั้งก็จะทำให้กระดูกหลังและคอเปลี่ยนรูป ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้กล้ามเนื้ออักเสบและบุคลิกภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

16) ไม่บันทึกเบอร์โทรศัพท์ของผู้อื่นลงในโทรศัพท์มือถือ หรือจำไม่ได้ว่าครั้งสุดท้ายที่บันทึกเบอร์โทรศัพท์ลงโทรศัพท์มือถือเมื่อไร และจำไม่ได้ว่าใช้โทรศัพท์เพื่อโทรหาใครสักคนครั้งสุดท้ายเมื่อไร แสดงว่าบุคคลนั้นเลือกที่จะใช้โทรศัพท์ในการติดต่อสื่อสารผ่านทางข้อความมากกว่าใช้โทรศัพท์เพื่อโทรหาใครบางคน

17) เสพติดการถ่ายรูปตัวเอง หลายคนเสพติดการถ่ายรูปตัวเอง หรือที่เรียกว่าเซลฟี่ขนาดหนักจนถึงขนาดต้องถ่ายรูปในแทบจะทุกอิริยาบถ บางรายอาจถึงขั้นโพสต์เป็นคลิป์วิดีโอลงในโซเชียลมีเดีย โดยผู้คนที่เหล่านี้อาจจะไม่รู้เลยว่าบางครั้งการโพสต์รูปเซลฟี่ของตัวเองบ่อย ๆ นั้น อาจจะทำให้เกิดอันตรายกับตัวเองได้ นอกจากจะเสียบุคลิกและสภาพจิตใจแล้วยังมีผลกระทบด้านสุขภาพด้วย ดังนี้

1) อาการปวดเมื่อย อาการปวดเมื่อยคอ บ่า ไหล่ ถือเป็นอาการลำดับแรกๆที่เป็นผลมาจากการนั่งเครื่องในท่าเดิม ๆ ยิ่งไปกว่านั้นเวลาที่เราเพ่งดูหน้าจอ นั้น ร่างกายของเราก็จะค่อย ๆ ค้อมลง ตัวงอและงุ่ม ส่งผลให้กล้ามเนื้อไปทั้งคอและบ่า และอาจส่งผลไปถึงการปวดศีรษะ เพราะเลือดที่ไปเลี้ยงสมองนั้นต้องไหลผ่านกล้ามเนื้อส่วนบ่า ต้นคอ เมื่อเกิดอาการเกร็งจนกล้ามเนื้อบิด ทำให้เลือดไหลเวียนไม่สะดวกนัก เมื่อเป็นบ่อยครั้งเข้าจะทำให้รู้สึกปวดศีรษะได้ หากเกิดอาการนี้กับเด็ก หรือวัยรุ่นจะส่งผลให้กระดูกหรือหมอนรองกระดูกเสื่อม ก่อนวันอันควรอีกด้วย นอกจากปวดเมื่อยแล้วจากการนั่งหลังงุ่มแล้ว ยังส่งผลต่อโรคระบบทางเดินหายใจ เมื่อนั่งหลังงุ่มจะทำให้หายใจไม่สะดวก หายใจสั้นและติดขัด ส่งผลต่อการขับของเสียหรือเชื้อโรคในทางเดินหายใจที่ถูกจำกัดลง

2) อาการตาเสื่อม การจ้องหน้าจอนานๆ ทำให้กล้ามเนื้อรอบดวงตาเกร็งตัว เมื่อมองแสงสีของภาพจากจอที่จุดชัด เคลื่อนที่เร็ว ทำให้ประสาทตาล้า เกิดอาการตาแห้ง ซึ่งเมื่อเป็นแบบนี้บ่อยครั้งเข้าก็จะส่งผลให้ประสาทตาเสื่อมสภาพเร็วขึ้น

3) อาการอ้วนและโรคเกี่ยวกับกระเพาะอาหาร การนั่งอยู่กับที่นาน ๆ ทำให้ร่างกายไม่เกิดการเผาผลาญอาหารถูกพอกพูนเป็นไขมันสะสมโดยเฉพาะบริเวณหน้าท้อง ก้น และต้นขา เกิดการสะสมเซลล์ไขมัน นอกจากจะทำให้อ้วนขึ้นแล้ว ยังส่งผลต่อสุขภาพของกระเพาะอาหาร อาหารย่อยยาก ท้องอืดลำไส้อ่อนแรงเพราะไม่ค่อยมีการเคลื่อนไหวของลำไส้

ดังนั้นอาการและผลกระทบของพฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือ (Nomophobia) จึงเป็นอาการของบุคคลที่ขาดโทรศัพท์มือถือไม่ได้ จัดอยู่ในกลุ่มอาการวิตกกังวล ผู้ที่ติดโทรศัพท์มือถือ จะมีการที่สามารถสังเกตได้จากภายนอกแต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นมีทั้งส่วนที่สามารถสังเกตเห็นได้จากภายนอกและไม่สามารถสังเกตเห็นได้แต่เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในของแต่ละคน สามารถแยกผลกระทบที่เกิดพฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือออกเป็นสามด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม ดังนี้

1) ผลกระทบด้านร่างกาย เด็กและเยาวชนที่เล่นโทรศัพท์รวมถึงอุปกรณ์สื่อสารเป็นเวลานานอาจมีอาการทางกายที่ไม่ทราบสาเหตุ เช่น ปวดศีรษะ ปวดหลัง ปวดข้อ ปวดท้อง เจ็บหน้าอก อ่อนเพลีย เป็นต้น อาการเหล่านี้จะหายไปได้หลังจากหยุดการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว โดย Markovitz และคณะ พบว่าการตอบสนองทางหัวใจและหลอดเลือดต่อการเล่นเกมคอมพิวเตอร์สามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงความดันโลหิตและการเป็นโรคความดันโลหิตสูงในวัยหนุ่มในอีก 5 ปี รวมไปถึงมีรายงานว่าเด็กที่นั่งเล่นคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ รวมถึงอุปกรณ์สื่อสารต่างๆ เป็นเวลานาน เกิด venous thromboembolism หรือเรียกว่า“eThrombosis” และมีรายงานว่าผู้ป่วยที่เล่นเกมคอมพิวเตอร์ติดต่อกัน 80 ชั่วโมงมีการเสียชีวิตด้วย การเล่นเกมคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์รวมถึงอุปกรณ์สื่อสารยังสัมพันธ์กับการเป็นโรคอ้วนในเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ยังมีรายงานว่า การเล่น

คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารอาจกระตุ้นให้เกิดอาการลมชักได้ และบางคนอาการลมชักหายไปหลังจากเลิกเล่นคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้กินยากันชัก

2) ผลกระทบด้านจิตใจและอารมณ์ วัยรุ่นที่กระทำความผิดมักเป็นผู้เล่นเกมคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ และอุปกรณ์สื่อสาร โดยเข้าใช้งานอินเทอร์เน็ตประเภทที่มีความรุนแรงอย่างหมกมุ่น และกระทำความผิดในลักษณะเดียวกับเกมที่มีความรุนแรง ทำให้วัยรุ่นมีความคิดอารมณ์ และพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงโดยเฉพาะในวัยรุ่นและวัยรุ่น เนื่องจากในวัยรุ่นนั้นยังไม่สามารถแยกแยะสถานการณ์จริงและจินตนาการหรือสิ่งที่เกิดขึ้นได้คั่นัก ส่วนวัยรุ่นเกิดจากพัฒนาการทางจิตสังคม การเปลี่ยนแปลงของระบบต่อมไร้ท่อและการพัฒนาของสมองทำให้วัยรุ่นมีโอกาสเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว ผลกระทบด้านสังคม ผลกระทบในระดับครอบครัว เด็กที่ติดโทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์สื่อสารจะขาดการควบคุมตนเอง มักพบการเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์ภายในสมาชิกในครอบครัว เกิดความไม่เข้าใจและความขัดแย้งในครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่ไม่พอใจกับพฤติกรรมของเด็กทำให้เกิดปัญหาหรือทะเลาะกัน เรื่องการจำกัดเวลาในการใช้งานอุปกรณ์ดังกล่าว ของลูก นอกจากนี้ยังเกิดจากการพูดคุย หรือทำกิจกรรมระหว่างสมาชิกในครอบครัวลดลง รวมถึงปฏิเสธที่จะร่วมกิจกรรมกับครอบครัว

3) ผลกระทบในระดับสังคม พบปัญหาสังคมที่เกิดจากการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ อุปกรณ์สื่อสาร และอินเทอร์เน็ต ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังที่ปรากฏเป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น เด็กวัยรุ่นฆ่าปาดคอคนขับแท็กซี่เลียนแบบเกม GTA ข่าวเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาใช้อาวุธปืนยิงครูและเพื่อนนักเรียนในโรงเรียน เสียชีวิต 13ศพ บาดเจ็บ 23 คน ก่อนจะฆ่าตัวตายตาม จากการสืบประวัติพบว่าเด็กที่กระทำความผิดมีประวัติเล่นเกมที่มีเนื้อหารุนแรงอย่างหมกมุ่นและก่อเหตุรุนแรงเหมือนสถานการณ์ที่เขาสร้างขึ้นในเกม หรือแม้แต่ข่าวที่มีการหลอกลวงเด็กผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social media) ต่าง ๆ เพื่อทำอนาจาร เป็นต้น

จากเอกสารแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือ หมายถึง การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้งานโทรศัพท์มือถือรวมถึงอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่อื่น ๆ เช่น แท็บเล็ต เป็นต้น ที่อาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่ออาการของพฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือ และรวมไปถึงการแสดงออกถึงอาการที่คาดว่าเป็นผลกระทบ มาจากพฤติกรรม การใช้งานอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ นั้นๆ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้โทรศัพท์มือถือ

ศรีศักดิ์ จามรมาน และ คณะ(2557) ได้ศึกษา "พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ และผลกระทบต่อการเรียนรู้ สุขภาพ รวมถึงความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของเยาวชนในเขต กรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจให้วัยรุ่นใช้เวลาในการพูดคุยผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในปริมาณที่เหมาะสม กลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,092 คน ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.47 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 19-22 ปี คิดเป็น ร้อยละ 38.19 และกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 32.51 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้ โทรศัพท์เคลื่อนที่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อใช้ติดต่อพูดคุย เป็นของตนเองมาเป็นระยะเวลาประมาณ 4 ถึง 6 ปี ร้อยละ 28.11 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างมี โทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นของตนเองประมาณ 1 ถึง 3 ปี ร้อยละ 21.98 สำหรับระยะเวลาในการใช้ ติดต่อพูดคุย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในการติดต่อพูดคุย เป็นระยะเวลาประมาณ 10 ถึง 30 นาที โดยเฉลี่ยต่อหนึ่งครั้ง ร้อยละ 32.69 ขณะที่กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 25.55 ใช้ โทรศัพท์เคลื่อนที่ติดต่อพูดคุยเป็นระยะเวลาประมาณ 31 ถึง 45 นาทีโดยเฉลี่ยต่อหนึ่งครั้ง โดยที่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในการติดต่อพูดคุยติดต่อกันนานที่สุดในหนึ่งครั้ง เป็นระยะเวลาประมาณ 60 นาที ร้อยละ 30.40 กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนิยมทำผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ นอกเหนือจากการใช้ติดต่อพูดคุยสูงสุด 3 อันดับ คือส่งข้อความ/ภาพ/คลิป ร้อยละ 83.24 เล่นเกม ร้อยละ 79.95 และติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ร้อยละ 76.74 โดยมีกลุ่มตัวอย่าง เพียง ร้อยละ 2.29 ที่ระบุว่าไม่ได้ใช้โทรศัพท์ เคลื่อนที่ทำกิจกรรมอื่นเลยนอกเหนือจากใช้ติดต่อพูดคุย สำหรับความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่นั้น กลุ่มตัวอย่างระบุผลกระทบกับ สุขภาพที่เกิดจากการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่สูงสุด 5 อันดับ คือ มีอาการปวดหู/หูอื้อ/ความสามารถในการได้ยินลดลง ร้อยละ 78.57 มีอาการปวดข้อมือ นิ้วมือ ร้อยละ 75.64 มีอาการปวดหัวไหล่ แขน ร้อยละ 70.97 มีอาการปวดหัว คิดเป็น ร้อยละ 67.77 และอ่อนเพลีย/สมองไม่ปลอดโปร่ง ร้อยละ 62.45 ขณะเดียวกันกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 68.41 ระบุว่า การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ของตนไม่ได้ส่งผล ให้ความใกล้ชิดกับครอบครัวลดลง และ ร้อยละ 68.5 ระบุว่า การพบปะกับเพื่อนฝูงนอกเหนือจาก เวลาเรียนหรือการทำงานลดลง แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 30.31 ยอมรับว่าการใช้ โทรศัพท์เคลื่อนที่ในปัจจุบันส่งผลให้ตนเองมีผลการเรียนหรือการทำงานโดยรวมแย่ลง ส่วนกลุ่ม

ตัวอย่าง ร้อยละ 36.26 ระบุว่า ทำให้ตนเองมีสมาธิในการเรียนหรือการทำงานลดลง และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็น ร้อยละ 48.26 ขอมริบว่าการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในปัจจุบันส่งผลให้ตนเองมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนเพิ่มขึ้น

ศักดินา บุญเปี่ยม (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือที่ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 410 คนที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสัมภาษณ์ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือโดยแบ่งเป็นระยะเวลาที่ใช้โทรศัพท์มือถือ ช่วงเวลาที่ใช้โทรศัพท์มือถือ และรูปแบบในการใช้โทรศัพท์มือถือ ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการดำเนินชีวิต โดยแบ่งเป็น ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคม ด้านบันเทิง ด้านบ้านและครอบครัว ด้านกีฬา กิจกรรมกลางแจ้งและสุขภาพ และด้านการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษา ดังนี้

(1) ระยะเวลาที่ใช้ โทรศัพท์มือถือส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านสังคม ด้านบันเทิง และด้านบ้านและครอบครัว ช่วงเวลาที่ใช้โทรศัพท์มือถือส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านสังคม ด้านบ้านและครอบครัว และด้านกีฬา กิจกรรมกลางแจ้ง (2) รูปแบบในการใช้โทรศัพท์มือถือส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านวัฒนธรรม ด้านสังคม ด้านบันเทิง ด้านบ้านและครอบครัว ด้านกีฬา กิจกรรมกลางแจ้งและสุขภาพ ด้านการเรียนการศึกษา

ภาณุวัฒน์ กองราช (2554) ได้ศึกษา "พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย: กรณีศึกษา Facebook" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะพฤติกรรมของวัยรุ่น รูปแบบ การใช้บริการ และศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่าง คือ วัยรุ่นที่มีอายุ 13-24 ปี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยว่ามีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้านความหลงใหลจนผิดปกติ กล่าวคือ ร้อยละ 50.00 ไม่เห็นด้วยว่า รู้สึกเบื่อหน่าย หงุดหงิด เมื่อไม่ได้ใช้ Facebook ร้อยละ 49.00 ไม่เห็นด้วยว่า รู้สึกกระวนกระวายเมื่อไม่ได้ใช้บริการ Facebook ร้อยละ 46.25 ไม่เห็นด้วยว่า เป็นเรื่องยากที่จะหยุดใช้ Facebook ร้อยละ 40.75 ไม่เห็นด้วยว่า ติด Facebook ร้อยละ 38.25 ไม่เห็นด้วยว่า เลือกที่จะเล่น facebook มากกว่าทำอย่างอื่นในเวลาว่างและร้อยละ 37.75 ไม่เห็นด้วยว่า Facebook เป็นสิ่งจำเป็นของชีวิต

ตามลำดับ ในภาพรวมวัยรุ่นมีการติดการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.93 คะแนน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การติดการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความหลงใหลผิปกติ ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.05 การแสดงออกตัวตนของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความหลงใหลจนผิปกติในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และการแสดงออกตัวตนของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการติดการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

อัครา ประเสริฐสิน (2552) ได้ศึกษา “อิทธิพลของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนไทย” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2560 คัดเลือกโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stages Sampling) จำนวน 1,584 คน สามารถจำแนกกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เด่นชัด คือ แบบเอาใจใส่ แบบควบคุม แบบตามใจ และแบบทอดทิ้ง จำนวน 787 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ยินดีให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน แบ่งเป็น เพศชาย 2 คน เพศหญิง 3 คน ช่วงอายุ 17-22 ปี จากสถาบันการศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการวิจัยทั้งในส่วนของเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ จะมีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ รองลงมาคือแบบตามใจ และมักจะใช้เวลาไปกับอินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง ผ่อนคลาย รวมถึงการศึกษาหาความรู้ และทำรายงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจากการวิเคราะห์หาค่านัยสำคัญทางสถิติจะพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนไทย โดยเฉพาะพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ต จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ จะรับสื่ออินเทอร์เน็ตด้านบันเทิงทางลบน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ อีก 3 แบบ ยิ่งในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว สื่อต่างๆ ที่เข้ามามีทั้งประโยชน์และโทษ การเลือกรับสื่อจึงมีความสำคัญสำหรับพัฒนาการและการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของเด็กและเยาวชน อีกทั้งงานวิจัยนี้ และงานชิ้นอื่น ๆ ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ เป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่จะส่งผลดีต่อเด็กและเยาวชนไทย ดังนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง และทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงควรช่วยส่งเสริมและทำความเข้าใจให้เด็กและเยาวชนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ เพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาตนเอง เติบโตเป็นกำลังสำคัญในวันข้างหน้า เพื่อการพัฒนาสังคมประเทศชาติต่อไป

ประพิมพ์พรรณ สุวรรณคุณ และอัสตรา ประเสริฐสิน (2552) ได้ศึกษา

"ผลกระทบของอินเทอร์เน็ตต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชนไทย : กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยทั้งหมด ได้แสดงให้เห็นว่าการรับสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นมีหลายด้าน โดยเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ จะได้รับผลที่ดีมากกว่าผลเสีย แต่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากเกินไปนั้น ไม่ว่าด้านไหนก็จะทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจตามมาได้ ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะมีพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตในทางบันเทิงเพื่อคลายเครียด แต่ในบางกรณีพบว่า วิธีแก้ปัญหาแบบนั้นจะทำให้ติดและเกิดปัญหาอื่นๆตามมา ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียนหรือปัญหาสุขภาพ ในบางครั้งถึงกลับเกิดอาการกระวนกระวายเมื่อไม่ได้เล่น ซึ่งทางออกที่เหมาะสมก็คือ การเล่นอินเทอร์เน็ตอย่างพอเหมาะ รู้ประมาณตนเอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปออกกำลังกาย อ่านหนังสือ หรือหากิจกรรมอย่างอื่นทำที่ตนเองชอบแทน เพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของตนเอง

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

รัชดาวรรณ แดงสุข (2550) ได้ศึกษา การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของ นักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการอบรมเลี้ยงดู (2) ศึกษาทักษะชีวิต (3) เปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต ของนักเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 1-6 ของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 263 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไป การอบรมเลี้ยงดู แบบประเมินทักษะชีวิต วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติ t-test, F-test และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Dunnett T3's test ผลการวิจัย พบว่า

- 1) นักเรียนมัธยมศึกษา ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทุกแบบในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้ดังนี้ คือ แบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษ และแบบควบคุม ตามลำดับ
- 2) นักเรียนมัศึกษามีทักษะชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ ส่วนรายด้านพบว่า ทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ และ ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด อยู่ในระดับสูงกว่าปกติ ส่วนทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ
- 3) ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามระดับการอบรมเลี้ยงดู พบว่า (1) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนในปริมาณที่ต่างกันมีทักษะชีวิตในภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

(2) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในปริมาณที่ต่างกันมีทักษะชีวิตในภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 (3) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษในปริมาณที่ต่างกันมีทักษะชีวิตในภาพรวม และด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านความเห็นใจผู้อื่น ด้านความภูมิใจในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 (3) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมในปริมาณที่ต่างกันมีทักษะชีวิตในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือ

จากการที่ผู้ได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่พบงานวิจัยที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือโดยตรง แต่พบงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูกับตัวแปรที่มีคุณลักษณะ มีองค์ประกอบที่ใกล้เคียงหรือมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงของพฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

สิริกร สินสม (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพการอบรมเลี้ยงดูและด้านสภาพแวดล้อมสถานศึกษา กับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 191 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 191 คน อาจารย์ฝ่ายปกครอง จำนวน 112 คน ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษา พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจที่มีเหตุผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามใจมีความสัมพันธ์ทางลบกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ชุดตัวแปรที่ที่พยากรณ์ความมีวินัยในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 คือ พฤติกรรมกลุ่มเพื่อน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การปฏิบัติตนของครู และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจที่มีเหตุผล โดยสมการสามารถทำนายความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ได้ร้อยละ 33.0 ส่วนปัญหาการพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในด้านพฤติกรรมทั่วไป คือ นักเรียนสนใจเทคโนโลยีที่ไม่จำเป็นมากเกินไป เช่น การใช้โทรศัพท์เกิน

ความจำเป็น การคิดเกม เป็นต้น

ปรางพรรณ วรรณกุล (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยของวัยรุ่นในจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยของวัยรุ่นในจังหวัดลำปาง และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยของวัยรุ่นในจังหวัดลำปาง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน/นักศึกษาจากโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง และวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดลำปาง จำนวน 394 คน ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและรูปแบบการเลี้ยงดูด้วยค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบพฤติกรรมบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย ตามข้อมูลส่วนบุคคล รูปแบบการเลี้ยงดู และประเภทสถานศึกษา ด้วยสถิติ t-test และ F-test ผลการศึกษา พบว่า จากการจำแนกรูปแบบการเลี้ยงดูที่นักเรียนได้รับออกเป็น 4 แบบ คือ แบบเข้มงวด แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต แบบปล่อยปละละเลย และแบบยอมตามบุตร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต มีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ มีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยหมวดสินค้าเครื่องแต่งกายอยู่ในระดับปานกลางซึ่งมากที่สุดและรองลงมาคือ หมวดด้านบันเทิง นอกจากนี้พบว่านักเรียน/นักศึกษามีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท/เดือน จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยของนักเรียน/นักศึกษาแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้แก่ รูปแบบการเลี้ยงดู อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และระดับการศึกษาของบิดา รายได้ของครอบครัวต่อเดือนและรายได้ของนักเรียน ที่ได้รับจากผู้ปกครอง นักเรียน/นักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบยอมตามบุตรจะมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยมากที่สุด ส่วนนักเรียน/นักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด จะมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยน้อยที่สุด

วิไลลักษณ์ ทองคำบรรจง (2553) ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1,248 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามจำนวน 12 ฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .75-.94 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและการแจกแจงของตัวแปรและวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝงเพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการศึกษา พบว่า

(1) แบบจำลองพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.1-ม.3) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติ ดังนี้ $X^2 = 22.87$, $df = 16$, $p\text{-value}$

= .12 , CFI = 1, GFI = 1, RMSEA = .02 , SRMR = .01 , CN = 1,608

(2) พฤติกรรมติดเกมออนไลน์ได้รับอิทธิพลทางบวกโดยตรงจากการควบคุมสื่ออินเทอร์เน็ตในครอบครัว ส่วนพฤติกรรมติดการสนทนาออนไลน์ได้รับอิทธิพลทางลบโดยตรงจากแบบอย่างผู้ปกครองในการรับสื่อ (3) ตัวแปรการควบคุมสื่ออินเทอร์เน็ตในครอบครัว ร่วมกับตัวแปรอิทธิพลของเพื่อนในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม การควบคุมตน การเห็นคุณค่าในตนเอง และความเหงา สามารถอธิบายพฤติกรรมติดเกมออนไลน์ได้ ร้อยละ 34

มาริสา จันทรฉาย (2552) ได้ศึกษาพฤติกรรมบริโภคนิยมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคนิยมนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ 400 คนรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคสแควร์ ผลการศึกษา พบว่า

1. นักศึกษาได้รับการอบรมเลี้ยงดูโดยภาพรวมในระดับปานกลาง (2.96 คะแนน) เมื่อแยกแต่ละด้าน พบว่า แบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง (3.85 คะแนน) รองลงมา คือ แบบปล่อยปละละเลยอยู่ในระดับปานกลาง (2.60 คะแนน) และแบบเผด็จการอยู่ในระดับต่ำ (2.44 คะแนน)

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคนิยมนักศึกษามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษามีพฤติกรรมบริโภคนิยมนักศึกษา ด้านเลือกใช้นินค้ำแบบตามความหลากหลายได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษามีพฤติกรรมบริโภคนิยมนักศึกษาด้านการเลือกใช้นินค้ำแบบทั่วไป แบบความเคยชินและแบบแบรนด์เนม ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับสูง ในขณะที่กลุ่มนักศึกษามีพฤติกรรมบริโภคนิยมนักศึกษาด้านการเลือกใช้นินค้ำแบบทันที พบว่า ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ในระดับปานกลางและระดับสูง คิดเป็นจำนวนเท่ากัน

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคนิยมนักศึกษามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษามีพฤติกรรมบริโภคนิยมนักศึกษาด้านการเลือกใช้นินค้ำแบบตามความหลากหลาย แบบทันที และแบบสินค้ำแบรนด์เนม ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการในระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มนักศึกษามีพฤติกรรมบริโภคนิยมนักศึกษาด้านการเลือกใช้นินค้ำแบบทั่วไป และแบบตามความเคยชิน ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการในระดับต่ำ

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคนิยมนักศึกษามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษามีพฤติกรรมบริโภคนิยมนักศึกษาในทุกด้าน คือ ด้านการเลือกใช้นินค้ำแบบตามความหลากหลาย แบบทั่วไป แบบตามความเคยชิน แบบทันที และแบบ

ตามแบรนด์เนมส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยในระดับปานกลาง

กฤษฎาภรณ์ ถาวร (2550) ได้ศึกษาถึงลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากจังหวัด ขอนแก่น สกลนคร ศรีสะเกษ และ อุบลราชธานี จำนวน 400 คน ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและรูปแบบการเลี้ยงดูด้วยค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test , F-test และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษา พบว่า (1) นักเรียนที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากกับรักสนับสนุนน้อย มีคะแนนการคิดแบบโยนิโสมนสิการแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (2)นักเรียนที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับแบบใช้อารมณ์ มีคะแนนการคิดแบบโยนิโสมนสิการไม่แตกต่างกัน (3) นักเรียนที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากกับแบบควบคุมน้อย มีคะแนนการคิดแบบโยนิโสมนสิการไม่แตกต่างกัน (4) นักเรียนที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตกับลงโทษทางกาย มีคะแนนการคิดแบบโยนิโสมนสิการไม่แตกต่างกัน (5) นักเรียนที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วกับแบบให้พึ่งตนเองช้า มีคะแนนการคิดแบบโยนิโสมนสิการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (6) การศึกษาตัวพยากรณ์ในการทำนายคะแนนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก กับตัวแปรอื่น ๆ อีก 7 ตัวแปร สามารถร่วมกันพยากรณ์คะแนนการคิดแบบโยนิโสมนสิการได้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ปรียาพร จันทะกล (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปฏิกริยารวมระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและระดับเชาวน์ปัญญาต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 เขตพื้นที่การศึกษา ลำปาง เขต 1 วัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่มี การอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ปีการศึกษา 2550 เขตพื้นที่ การศึกษาลำปาง เขต 1 จำนวน 871 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู และแบบทดสอบระดับเชาวน์ปัญญา แอ็ดวานซ์ โปรเกรสซีฟเมตริกซ์ ของ เจซี ราเวน และ วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยค่าสถิติ F-test ผลการวิจัย พบว่า (1) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้ตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูผู้อื่น ๆ มีความฉลาดทาง อารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองไม่แตกต่างกัน (2) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ

ประชาธิปไตยมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูคนอื่นๆ มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองไม่แตกต่างกัน

ภควดี อาจวิชัย (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบพฤติกรรมบริโภคนิยม และเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดมุกดาหาร ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน วัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมบริโภคนิยม เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดมุกดาหารที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน และศึกษาความสัมพันธ์และสร้างสมการพยากรณ์ ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับพฤติกรรมบริโภคนิยมและเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดมุกดาหาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 324 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบวัดพฤติกรรมบริโภคนิยม จำนวน 22 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.49 ถึง 0.75 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 แบบวัดเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน จำนวน 23 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.53 ถึง 0.87 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 แบบวัดการอบรมเลี้ยงดู จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.48 ถึง 0.82 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90 และแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.39 ถึง 0.84 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test (Two-way MANOVA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัย พบว่า (1) นักเรียนเห็นว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มากที่สุด จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 70.06 รองลงมาเห็นว่า ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ร้อยละ 16.67 และนักเรียนเห็นว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย น้อยที่สุด จำนวน 43 คน คิดเป็น ร้อยละ 13.27 (2) การอบรมเลี้ยงดูและความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมบริโภคนิยมโดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมบริโภคนิยมของนักเรียนได้ ร้อยละ 11.4 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ .055 และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนได้ ร้อยละ 7.7 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ .774

ลักขณา ศิริปัญญา (2551) ได้ศึกษา การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนแม่จันวิทยาคม จ.เชียงราย ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีสถานภาพครอบครัวที่

แตกต่างกัน วัตถุประสงค์การวิจัย คือ (1) เพื่อศึกษาลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนแม่จันวิทยาคม จังหวัดเชียงราย (2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนแม่จันวิทยาคม จังหวัดเชียงราย ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนแม่จันวิทยาคม จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2551 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 กำหนดจำนวนโดยใช้สูตรของ Yamane จำนวน 340 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ สถิติ ผลการวิจัย พบว่า (1) นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำนวน 162 คน ร้อยละ 47.65 รองลงมา คือ แบบอัตตาธิปไตย จำนวน 106 คน ร้อยละ 31.18 แบบทะนุถนอมมากเกินไป จำนวน 51 คน ร้อยละ 15.00 และ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จำนวน 21 คน ร้อยละ 6.18 ตามลำดับ (2) นักเรียน มีพฤติกรรมทางจริยธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียน มีพฤติกรรมทางจริยธรรม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านความกตัญญู กตเวที และอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรับผิดชอบ ด้านปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ด้านความเมตตากรุณา และด้านความประหยัด ตามลำดับ (3) นักเรียน ที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า (3.1) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย มีพฤติกรรมทางจริยธรรมในด้านความมีวินัยมากกว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบประชาธิปไตย (3.2) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความมีวินัย น้อยกว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมมากเกินไป (3.3) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมมากเกินไป มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ มากกว่าผู้ที่เรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย และแบบประชาธิปไตย ส่วนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ น้อยที่สุด (3.4) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านกตัญญูกตเวที มากกว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านกตัญญูกตเวทิน้อยกว่า ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมมากเกินไป และแบบประชาธิปไตย (3.5) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเมตตากรุณา น้อยกว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมมากเกินไป และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมทางจริยธรรมในด้านเมตตากรุณา น้อยกว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมมากเกินไป และแบบประชาธิปไตย (3.6) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตยมีพฤติกรรมทาง

จริยธรรมด้านประหยัด น้อยกว่า ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมมากเกินไปและแบบประหลาดไปเลย (3.7) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มากกว่า ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมน้อยกว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมมากเกินไป และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมมากเกินไป มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประหลาดไปเลย

ดวงฤทัย น้อยพรม (2552) ได้ศึกษา การอบรมเลี้ยงดูและบรรยากาศชั้นเรียนที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วัดดูประสงศ์การวิจัย คือ (1) ศึกษาการอบรมเลี้ยงดู บรรยากาศชั้นเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและบรรยากาศชั้นเรียนกับความคิดสร้างสรรค์ (3) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์จากตัวแปรที่ศึกษาเพื่อพยากรณ์ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2551 จำนวน 700 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามบรรยากาศชั้นเรียนและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัย พบว่า (1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยส่วนใหญ่จะถูกผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูในลักษณะค่อนข้างให้อิสระ (2) ผลการศึกษาบรรยากาศชั้นเรียน พบว่าบรรยากาศชั้นเรียนด้านอารมณ์มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 75.18 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.56 แสดงให้เห็นว่า บรรยากาศชั้นเรียนด้านอารมณ์มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนค่อนข้างสูง (3) ความคิดสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดู อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ในระดับต่ำสุด ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .013 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์สูงที่สุด คือบรรยากาศชั้นเรียนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านอารมณ์ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .142 รองลงมาได้แก่ บรรยากาศชั้นเรียนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านกายภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .141 บรรยากาศชั้นเรียนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านสมอง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .140 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (4) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและบรรยากาศชั้นเรียนกับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยวิธีเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้นๆ (Stepwise) พบว่า มีตัวแปรอิสระเพียง 3 ตัวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจัดเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในการพยากรณ์ความคิดสร้างสรรค์ มีตัวพยากรณ์ 1 ตัว คือ บรรยากาศชั้นเรียนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านอารมณ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

.01 แสดงว่า ตัวแปรด้านบรรยากาศชั้นเรียนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านอารมณ์มี
ประสิทธิภาพในการทำนายจริง

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบว่าใน
พฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือเป็นปัญหาสำคัญซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับวัยรุ่นตอนกลางที่มีอายุ
15 ปี ขึ้นไป จนถึงวัยรุ่นตอนปลายที่กำลังก้าวเข้าสู่ช่วงผู้ใหญ่ตอนต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนด
กลุ่มเป้าหมาย ที่จะศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของพฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือ และบริบทต่าง ๆ ตามที่
กำหนดไว้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด
รัฐบาล ในเขตจังหวัดสงขลา โดยตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรตาม คือ
พฤติกรรมติดโทรศัพท์มือถือ ตัวแปรอิสระ คือ การอบรมเลี้ยงดู แบ่งเป็น 3 แบบ ได้แก่ แบบใช้
อำนาจอย่างมีเหตุผล แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลยโดยมีสมมติฐานการวิจัย คือ
(1) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผลมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมติด
โทรศัพท์มือถือ (2) การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมติด
โทรศัพท์มือถือ (3) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมติด
โทรศัพท์มือถือ

